

wroclaw.pl

Poznaj sygnały

System ostrzegania w Polsce wykorzystuje syreny alarmowe i komunikaty. Jakież? Sprawdź w drugiej lekcji o bezpieczeństwie.

str. 4

ISSN: 2719-7948

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY URZĘDU MIEJSKIEGO WROCŁAWIA

NR 39 (249), 8-14.10.2025

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE EKOLOGICZNYM

Wrocławski
Budżet
Obywatelski

35 mln zł na 124 projekty w 2025 r.

str. 10-13

Zmieniaj miasto z WBO

Nowy Wrocław: 10 megainwestycji

Zmień Piec, TAT na Nowy Dwór, AWW, Bastion Sakwowy, mosty Pomorskie i Chrobrego. Zobacz, jak zmieniło się miasto i co jeszcze w nim powstanie.

str. 6-8

Co, gdzie zgłosić? Podpowiadamy

Dziura w jezdni, brudny kosz albo brak kontenera na gabaryty? Sprawdź w naszym informatorze, gdzie zgłaszać codzienne bolączki.

str. 16

Seniorze, naprawdę dużo możesz!

Imprezy kulturalne i sportowe, kluby, zajęcia na uczelni. Transport do przychodni i teleopieka. Zobacz, jak miasto dba o swoich seniorów.

str. 19

BĄDŹ NA BIEŻĄCO. ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE NA WWW.WROCLAW.PL

Szanowni Państwo,

lubię historię, którą opowiedział mi jeden z rolników współpracujących z Miejską Farmą. Zapytał: A wie pan, który moment w tygodniu jest najważniejszy dla rolnika, dobrego gospodarza? Zaczęłem kombinować, że może sobota, bo niedziela – wiadomo – dzień wolny. Tylko się zaśmiał i powiedział: Najważniejsza chwila w tygodniu to spacer na pole przed obiadem, po niedzielnej sumie w kościele. W odświętnym garniturze. Tylko idziesz popatrzeć na swoje pola. Ten rytuał cotygodniowego spaceru pozwala zobaczyć, co się zmieniło przez 7 dni. Ile urosło, ile włożyliśmy pracy. Bo na co dzień, pracując, tego nie dostrzegamy. Niedzielny spacer. Wziąłem sobie do serca tę mądrość.

My sami – mieszkając tu i pracując – nie zawsze dostrzegamy skok cywilizacyjny i kulturowy, jaki dokonał się w naszym mieście w ostatnich latach. Dlatego warto spojrzeć na Wrocław oczami zewnętrznych obserwatorów: badaczy, turystów, inwestorów, a także międzynarodowych instytucji, które nagradzają i klasyfikują miasta w globalnych rankingach. To w nich często widać najpełniej, jak oceniany jest nasz wspólny dorobek.

Wrocław na mapie Europy

Jeszcze dwie dekady temu Wrocław był postrzegany jako „regionalna stolica Dolnego Śląska”. Tymczasem analitycy z Oxford Economics wyliczyli właśnie, że Dublin, Valletta, stolice Irlandii i Malty, oraz za nimi Wrocław to najszybciej rozwijające się miasta na naszym kontynencie w latach 2010–2025. Dlaczego? Sięgam po kolejne opracowania: przyciągamy nowymi in-

westycjami, start-upami i ofertą kulturalną. Tak widzą nas analitycy EY, PwC czy „The Financial Times”. To nie są słowa władz miasta, ale liczby i fakty – napływ inwestycji zagranicznych, miejsca pracy w nowoczesnych sektorach, rekordowe tempo rozwoju branż kreatywnych.

Miasto start-upów

Według danych Startup Blink oraz krajowych raportów gospodarczych Wrocław jest, obok Warszawy, najważniejszym ośrodkiem powstawania młodych innowacyjnych firm w Polsce. Funkcjonują tu setki start-upów – od zaawansowanych technologii medycznych, przez aplikacje mobilne, aż po rozwiązania w obszarze zielonej energii. Wrocław został określony mianem „polskiej Doliny Krzemowej” Europy Środkowej nie tylko ze względu na kapitał ludzki – 115 tysięcy studentów – lecz także dzięki ekosystemowi wsparcia: inkubatorom, centrom badawczo-rozwojowym globalnych firm i współpracy uczelni z biznesem.

Smak, który docenia świat

Przewodnik Michelin w 2025 roku wyróżnił 23 wrocławskie restauracje. To liczba, która plasuje nas w absolutnej krajowej czołówce, tuż obok Warszawy, a w wielu kategoriach nawet przed Krakowem. To sygnał, że nasza scena kulinarna dorównuje metropoliom europejskim. Nie jest to tylko prestiż – to konkretne miejsca pracy i dodatkowe magnesy przyciągające turystów i gości biznesowych.

Wrocław okiem turysty

Jak pokazują badania, ponad 6,6 mln turystów odwiedziło nasze

Jacek Sutryk, prezydent Wrocławia

OLEKSANDR POLIAKOVSKI

miasto tylko w 2024 roku, zstwierdzając w kieszeniach lokalnych przedsiębiorców około 4 mld zł. Opinie wystawiane w globalnych serwisach podróżniczych – od TripAdvisor po Google Travel – lokują Wrocław wśród najbardziej polecanych miejsc do odwiedzenia w tej części Europy. Goście najczęściej mówią o atmosferze, życzliwości mieszkańców i balansie między życiem zawodowym i prywatnym.

Nagrody i wyróżnienia

Nie można pominąć sukcesów ostatnich lat: tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016 otworzył nam drzwi, ale kolejne wyróżnienia utrwaliły markę – od prestiżowego wpisu Hali Stulecia na listę UNESCO, przez organizację międzynarodowych wydarzeń, takich jak

World Games 2017, aż po wybór Wrocławia na gospodarza Placemaking Week Europe 2026. To właśnie tu eksperci z całej Europy przyjadą, aby zobaczyć, jak tworzymy przestrzenie publiczne dobre do życia.

Wrocław trafia także na listy miast najbardziej „zielonych”. Projekty retencji, mikroklas Miyawaki, nowe parki i place – to wszystko sprawia, że jesteśmy wymieniani w raportach obok Kopenhagi czy Amsterdamu jako przykład miasta „umiejącego” w błękitno-zieloną infrastrukturę.

Z zewnątrz widać więcej

Spoglądając na Wrocław z zewnątrz, widzimy obraz miasta nowoczesnego, pełnego inicjatyw, ale też wiernego swoim wartościom: solidarności, otwartości, współpracy. To one powodują, że coraz częściej pojawia się na europejskiej mapie nie jako „peryferie”, ale jako punkt odniesienia. Warto podkreślić, że te wszystkie rankingi, raporty i wyróżnienia nie są celem samym w sobie. Są lustrem, w którym możemy zobaczyć, jak naprawdę wyglądamy. To mieszkańcy – ich energia, lokalny patriotyzm i otwartość – sprawiają, że Wrocław jest wyjątkowy. Można bowiem ściągnąć samolot pełen turystów reklamą, ale to ich doświadczenie zadecyduje, czy wrócą i polecą miasto innym.

Mieszkańcy też decydują

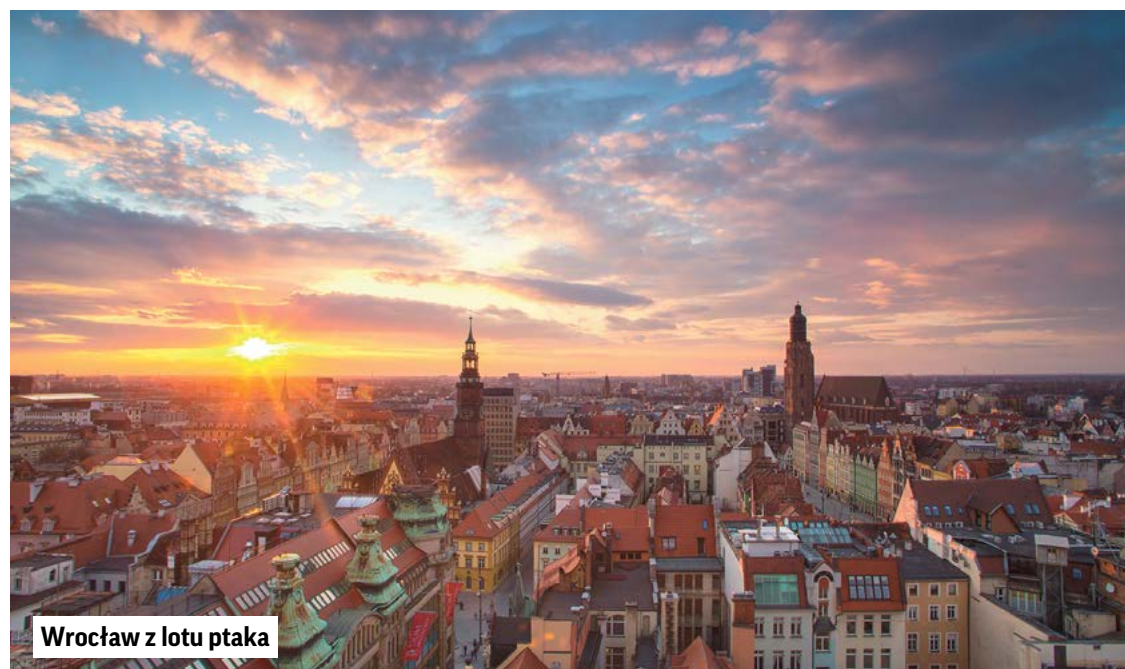
Chciałbym, aby każdy z Państwa, mieszkane i mieszkańcy, czuł dumę, gdy czyta o naszym mieście w raportach międzynarodowych. Bo to właśnie dzięki codziennemu wysiłkowi wrocławian – przedsiębiorców, naukowców, studentów, artystów, społeczników – możliwe są wszystkie te sukcesy. Ale nie tylko oni mają wpływ na Wrocław...

Dzięki **Wrocławskiemu Budżetowi Obywatelskiemu**, o tym, co powstanie w naszym mieście, decydują także Państwo – zarówno zgłaszając swoje pomysły, jak i głosując na nie. Właśnie ruszyła kolejna edycja programu, dzięki któremu powstały place zabaw, takie jak Średniowieczny gród widniejący na okładce niniejszego numeru.

Dziękuję, że wspólnie tworzymy miasto, które inni stawiają za wzór. Zachęcam do głosowania w tegorocznym WBO i do wybrania się na niedzielny spacer, by sprawdzić, jak nam Wrocław rośnie.

Jacek Sutryk

Jacek Sutryk
prezydent Wrocławia

Wrocław z lotu ptaka

JANUSZ KRZESZOWSKI

TAT na Swojczyce: budowa krok od startu

Kolejna wielka inwestycja komunikacyjna przed nami. Miasto uzyskało zezwolenie na budowę trasy autobusowo-tramwajowej na Swojczyce. Oznacza to, że w ciągu najbliższych kilku tygodni wykonawca rozpocznie prace. Kiedy pojedziemy nową trasą?

Redakcja

We Wrocławiu w ostatnich latach wybudowane zostały już TAT na Popowice i Nowy Dwór. Powstała też trasa autobusowa na Jagodnie, która będzie rozszerzana o tramwaj. Teraz kolej na wschód. Po budowie mostów Chrobrego czas na inwestycję, która pozwoli przedłużyć trasę tramwajową z Sępolna na Swojczyce, a także rozbudować infrastrukturę drogową i podziemną.

Umowa z wykonawcą (Pro-Tra Building) już jest. Finansowanie zapewnią budżet miejski i środki unijne z Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS). To inwestycja za blisko 140 mln zł. Teraz wykonawca przygotuje organizację ruchu zastępczego na czas budowy, zrobi inwentaryzację terenu i przygotuje zaplecze. Tramwaj ma pojechać na Swojczyce jesienią 2027 roku. Wykonawca ma 24 miesiące na realizację prac.

To będzie duże zadanie infrastrukturalne. Wybudowane zostaną: blisko 2 km nowego torowiska, jedna nowa pętla tramwajowa na Swojczycach, a istniejąca pętla tramwajowo-autobusowa na Sępolnie zostanie przebudowana. – Powstanie w sumie kilkanaście przystanków. Żeby tramwaj mógł pojechać na Swojczyce, wybudowana zostanie nowa stacja prostownikowa i kilometr sieci trakcyjnej oraz jej

Po nowych mostach Chrobrego jesienią 2027 roku pojedziemy na Swojczyce tramwajem i autobusem

zasilania. Tramwaj i autobus będą poruszały się głównie wydzielonym korytarzem komunikacyjnym. Podczas tej inwestycji zastosujemy rozwiązania ekologiczne pozwalające na wprowadzenie elementów zielonych w infrastrukturę przystankową oraz będziemy retencjonować wody gruntowe – wyjaśnia Piotr Paś, prezes Wrocławskich Inwestycji.

– W ramach inwestycji przebudowywany będzie duży fragment

ulicy Swojczyckiej i odcinek ulicy Mickiewicza prowadzący od pętli do nowych mostów Chrobrego, powstanie nowy łącznik z ulicy Marco Polo na wysokości ulicy Mydlanej. Inwestycja obejmie ingerencję w 7 skrzyżowań. W sumie przebudowane zostanie blisko 1,8 km jezdni, powstanie 2,7 km nowych dróg dla rowerów, około 6 km nowych chodników – wylicza Andrzej Biegus, kierownik projektu z Wrocławskich Inwestycji.

Wybudowany zostanie park and ride na 166 aut. Powstaną także parkingi rowerowe. Zadanie obejmie również bardzo duży zakres przebudowy, rozbudowy i budowy infrastruktury podziemnej.

– Spotkamy się niebawem z radą osiedla, aby opowiedzieć o planowanych zmianach w organizacji ruchu i oczywiście przeprowadzimy akcję informacyjną wśród mieszkańców – wyjaśnia Andrzej Biegus.

Wskakuj na rower i kręć po nagrody

Jak co roku z początkiem października rozpoczyna się rywalizacja rowerowa „W kółko kręć” skierowana do osób aktywnych zawodowo, studentów oraz młodzieży uczącej się w szkołach ponadpodstawowych. Odbywa się w bezpłatnej aplikacji „W kółko kręć”, dostępnej na telefony. Jak dołączyć? 1. Pobierz aplikację i zarejestruj się do gry. 2. Oznacz w aplikacji miejsce startu i cel codziennych dojazdów. 3. Wsiądź na rower i rejestruj przejazdy. Zbieraj punkty i wygraj nagrody. **Więcej na:** www.wro.news/krec-2025

Zapisz się na WrocWalk 2025

Trzy nowe trasy zapowiadają organizatorzy tegorocznej edycji WrocWalk. Spacer z okazji Dnia Niepodległości odbędzie się tradycyjnie 11 listopada. Zapisy już ruszyły. Zasady są przejrzyste. Drużyny (rodziny, grupy przyjaciół) ruszają na wybraną trasę, odwiedzają kolejne punkty zaznaczone na mapie i zbierają pieczątki. Po ich skompletowaniu zgłaszają się na metę i odbierają medal. To nie wyścig – nagrodą jest wspólnie spędzony czas i dobra zabawa. **Szczegóły na:** www.wro.news/WrocWalk-2025

Oddaj krew, jeśli możesz

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa apeluje o oddawanie krwi. Pilnie poszukiwane są wszystkie grupy. Do centrum przy ul. Czerwonego Krzyża 5/9 można zgłosić się w pon., śr. i czw. w godz. 7–17.30, we wt. i pt. od 7 do 13.30 i w sob. w godz. 7.30–12. Akcje wyjazdowe w najbliższych dniach organizowane są: 9.10 w godz. 9–13 przy CH Borek, ul. Hallera 52; 10.10 w godz. 8–13 przy Akademii Wojsk Lądowych, ul. Czajkowskiego 109; 14.10 w godz. 9–13 przy Business Garden, ul. Legnicka 48; 16.10 w godz. 9–13 przy parafii pw. Opatrzności Bożej, ul. Nowodworska 64.

Śląsk Wrocław „Klubem bez barier”

Dostępność meczów to dla wrocławskiego klubu priorytet

Polski Związek Piłki Nożnej i Federacja Kibiców Niepełnosprawnych ogłosili wyniki 2. edycji programu „Klub Bez Barier”. Wśród ośmiu wyróżnionych klubów jest Śląsk Wrocław.

Bartosz Moch

Program „Klub Bez Barier” został zainaugurowany w 2024 roku. Jego celem jest wprowadzenie jednolitych standardów dostępności na polskich stadionach. Niezależna komisja weryfikuje kluby pod kątem wielu kryteriów, przyznając certyfikaty. Są one potwierdzeniem, że dany klub tworzy przestrzeń przyjazną i w pełni otwartą dla wszystkich kibiców. W tym roku tytuł otrzymały: Śląsk Wrocław, Górnik Zabrze, Jagiellonia Białystok, GKS Katowice, Le-

gia Warszawa, Piast Gliwice, Pogoń Szczecin i Wisła Kraków.

Wrocławski klub był jednym z trzech (obok Górnika i Jagiellonii), który zanotował najwyższy wynik, uzyskując 96 punktów. Warto również zaznaczyć, że Śląsk Wrocław otrzymał certyfikat po raz drugi. Klub od lat traktuje dostępność swoich meczów dla wszystkich kibiców jako niezwykle ważny aspekt działalności i chętnie angażuje się w wiele inicjatyw wspierających aktywność osób z niepełnosprawnościami.

Wyje syrena? Poznaj rodzaje sygnałów alarmowych

– Nie dajmy się zaskoczyć. Lepiej przygotować się na sytuację, która może nigdy nie nadejść, niż nie być gotowym, gdy zagrożenie stanie się realne – mówi mł. bryg. Tomasz Sz wajnos, zastępca komendanta miejskiego Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu. Poznaj ważne zasady postępowania w sytuacji kryzysowej.

Redakcja

Od 1 stycznia 2025 r. w Polsce obowiązuje ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej, która tworzy kompleksowy system reagowania na zagrożenia militarne i pozamilitarne. W świetle ostatnich wydarzeń nie sposób pominąć też zagrożeń związanych z dronami bojowymi oraz dezinformacją i cyberatakami.

Chociaż Wrocław leży poza zasięgiem większości dronów bojowych (które zwykle operują na dystansach rzędu 600–700 km), nie ignoruje żadnego potencjalnego ryzyka. – Naszym zadaniem jest nie tylko reagowanie, ale przede wszystkim przygotowanie mieszkańców na sytuacje kryzysowe. Świadomość i odpowiedzialne zachowanie to klucz do bezpieczeństwa – mówi mł. bryg. Tomasz Sz wajnos.

Atak dronowy: co robić krok po kroku

Choć ryzyko uderzenia drona we Wrocławiu jest niskie, każdy z nas powinien znać podstawowe zasady postępowania:

1. Dzwoń pod numer 112, jeśli zauważysz podejrzany obiekt.

2. Schroń się: oddal się od okien i ścian – szyby mogą pękać, a ściany ulegać uszkodzeniom (okna zasłoń zasłoną lub żaluzją, aby zminimalizować ryzyko dostania się odłamków). Najlepiej

Wrocławskie służby organizują regularnie ćwiczenia. Ewakuacja DPS, ul. Rędzńska, kwiecień 2025

poszukać pomieszczenia bez okien (łazienka, korytarz lub piwnica).

3. Czekaj na oficjalny komunikat: chwilowa cisza nie oznacza końca zagrożenia.

Jeśli na zewnątrz znajdziesz szczątki drona, nie fotografuj ani nie dotykaj ich – mogą zawierać materiały wybuchowe lub toksyczne.

Wrocławski system alarmowania

Miasto rozbudowuje sieć syren alarmowych, by równomiernie pokryć cały Wrocław. Do końca października 2025 r. zostanie zamontowanych 10 nowych syren m.in. przy ul. Gałczyńskiego, Nyskiej, Pęgowskiej oraz na

pl. Powstańców Warszawy – a to nie koniec. Już w przyszłym roku system będzie liczył około 60 syren, co skróci czas reakcji na zagrożenia i pozwoli szybciej ostrzec mieszkańców.

Bezpieczeństwo to także dostęp do miejsc, w których można się ukryć w razie poważnego zagrożenia. Wrocław posiada w rejestrze 155 obiektów ochronnych (127 schronów i 28 miejsc schronienia), ale większość wymaga modernizacji i szczegółowych ekspertyz. Obecnie trwa ich inwentaryzacja.

Schrony to konstrukcje wybudowane z myślą o ochronie ludności przed zagrożeniami (np. bomby, ataki chemiczne). Miejsca schronienia natomiast to mniej rozbudowane obiekty lub adaptacje,

które pełnią funkcję ukrycia, ale mogą nie spełniać wszystkich wymagań technicznych dla schronów.

Na ten moment miasto rozważa adaptację parkingów podziemnych i garaży jako Miejsc Doraźnego Schronienia (MDS) i prowadzi rozmowy z deweloperami, by w nowych inwestycjach przewidywać przestrzeń do ukrycia.

Budowa nowych schronów obecnie nie jest bowiem możliwa – trwają prace legislacyjne. Minister spraw

wewnętrznych i administracji przygotował projekt rozporządzenia, które określi warunki techniczne budowli ochronnych oraz zasady ich użytkowania i lokalizacji. Dopiero po wejściu w życie tych przepisów możliwe będzie planowanie nowych inwestycji w tym zakresie.

Każdy mieszkaniec może skorzystać z aplikacji PSP „Schrony”, która pozwala zlokalizować najbliższe miejsce schronienia.

Jak możesz przygotować się już dziś?

- Pobierz aplikację RSO i znajdź w przeglądarce PSP „Schrony” – by otrzymywać natychmiastowe powiadomienia i znaleźć najbliższe miejsce schronienia.
- Przygotuj plecak ewakuacyjny zawierający: wodę, latarkę, apteczkę, dokumenty i podstawowe jedzenie na 2–3 dni.
- Poznaj sygnały alarmowe – naucz bliskich, jak reagować na dźwięk syreny.
- Korzystaj wyłącznie z oficjalnych źródeł – strony miasta, RSO, RCB, PSP czy aplikacji BLISKO.
- Nie powielaj niezweryfikowanych informacji, które mogą wprowadzać panikę.
- Stosuj się do zaleceń służb – to klucz do bezpieczeństwa.

BEZPIECZNY WROCŁAW

SYGNAŁY ALARMOWE, KTÓRE MUSISZ ZNAĆ

System ostrzegania w Polsce wykorzystuje syreny alarmowe, komunikaty w mediach i aplikacjach (RSO) oraz Alert RCB – automatyczne SMS-y wysyłane do wszystkich osób przebywających w strefie zagrożenia. Sygnały, które musisz znać:

- ▶ **Ogłoszenie alarmu:** 3-minutowy modulowany dźwięk syreny lub komunikat „Uwaga! Ogłaszam alarm...”.
- ▶ **Odwołanie alarmu:** 3-minutowy ciągły dźwięk syreny lub komunikat „Uwaga! Odwołuję alarm...”.

- ▶ **Inne sygnały:** krótkie impulsy to ćwiczenia lub wewnętrzne alarmy służb.
- ▶ **Uwaga wizualna:** w niektórych miejscach mogą pojawić się żółte trójkąty ostrzegawcze, które sygnalizują ogłoszenie alarmu i wskazują konieczność śledzenia komunikatów służb.

Po usłyszeniu alarmu lub zauważeniu żółtego trójkąta zachowaj spokój, włącz radio lub sprawdź oficjalne kanały informacyjne, przeczytaj treść alertu SMS i stosuj się do poleceń służb.

Wrocław działa i likwiduje korki komunikacyjne

Obwodnica Leśnicy, aleja Wielkiej Wyspy czy dwie nowe trasy tramwajowe. A do tego parkingi przy stacjach i podróże pociągami w cenie biletu MPK. Tak miasto stara się zmniejszyć korki.

I Bartosz Chochołowski

Nowe inwestycje, Park&Ride czy bilet aglomeracyjny. Wszystkie te działania mają jeden cel. Odkorkować miasto.

Wiadukt na zachodzie

Przez ciasne centrum Leśnicy biegła droga krajowa numer 94. Ważna i ruchliwa. Do stworzenia objazdu dla centrum osiedla brakowało ważnego odcinka drogi – ul. 11 Listopada. Powstanie nowej trasy było niezbędne dla budowy obwodnicy Leśnicy. – Trasa ta pozwala nie tylko na sprawne ominięcie historycznego centrum osiedla, ale ułatwia komunikację w zachodniej części miasta głównie za sprawą wiaduktu nad torami kolejowymi. Kierowcy i pasażerowie w autobusach MPK nie stoją już przed zamkniętymi rogatkami kolejowymi – podkreśla Jacek Sutryk, prezydent Wrocławia.

Dzięki wiaduktowi można z Żer-nik ulicami Jerzmanowską i 11 Listopada nad torami dojechać na Leśnicę. Natomiast z Leśnicy można szybciej dojechać na Żer-niki, Jerzmanowo, Strachowice czy dalej na Muchobór Wielki.

Aleja Wielkiej Wyspy połączyła dwa ogromne osiedla z Armii Krajowej i skróciła dojazd do centrum

Dwa mosty na wschodzie

Wielka Wyspa, czyli osiedla Zaczysze-Zalesie-Szczytniki i Biskupin-Sępólno-Dąbie-Bartoszewice wreszcie zyskały połączenie z al. Armii Krajowej, czyli śródmiejską obwodnicą. Do tej pory, aby dostać się na Wielką Wyspę, konieczne było przejechanie przez most i plac Grunwaldzki i dalej przeprowadzenie się mostem Zwierzynieckim lub Szczytnickim. Teraz dzięki alei

Wielkiej Wyspy poza godzinami szczytu czas dojazdu z Krakowskiej na Olszewskiego skrócił się trzykrotnie – z 15 do 5 minut. W godzinach szczytu zyskujemy jeszcze więcej.

Kluczowe dla tej inwestycji było powstanie mostów: Olimpijskiego i Na Wilczym Kącie. Te dwie nowe przeprawy nad Odrą i Oławą od-mieniły komunikację w tej części miasta.

Tramwaj zbliża osiedla

W nowe torowiska Wrocław za-inwestował ponad 600 mln zł. Tramwaje przez Popowice i na Nowy Dwór ruszyły w 2023 roku. Teraz 15 tys. mieszkańców Popowic ma przystanek tramwajowy w zasięgu 7,5-minutowego spaceru. Mogą szybko dotrzeć do ścisłego centrum – na przystanek „Rynek”, plac Grunwaldzki czy na Gaj. A tramwaj na Nowy Dwór

sprawił, że mieszkańcom dwóch dużych osiedli – Nowego Dworu i Muchoboru Małego – transport do centrum zajmuje 20 minut (do Rynku lub dworca głównego).

Warto przypomnieć, że wcześniej pokonanie tej trasy w godzinach szczytu zajmowało czasem nawet godzinę. Zamykane rogatki na Strzegomskiej kumulowały korki, w których utykały autobusy komunikacji miejskiej. Dlatego kluczowym elementem wydzielonej trasy autobusowo-tramwajowej jest nowy wiadukt nad torami.

Parkuj i jedź... koleją

Mieszkańcy mogą także skorzystać z bezpłatnych parkingów zlokalizowanych w pobliżu 30 stacji kolejowych i przystanków komunikacji miejskiej. Dzięki nim można w wygodny sposób połączyć podróż samochodem i pociągiem lub komunikacją zbiorową, aby uniknąć wjeżdżania autem do centrum. Dodatkowo pociągami w granicach Wrocławia można podróżować w cenie biletu MPK. Korzystanie z pociągów w mieście możliwe jest od momentu zakupienia 24-godzinnego biletu na komunikację. I wszystkich kolejnych obowiązujących przez dłuższy czas. W grę wchodzi również miesięczne, półroczne, roczne i semestralne. W pociągach obowiązują też takie same ulgi jak w pojazdach komunikacji miejskiej.

Niezbędne naprawy dróg trwają na bieżąco

Warunki zimowe są najbardziej szkodliwe dla ulic o nawierzchni bitumicznej, która z upływem lat traci szczelność i zaczynają pojawiać się na niej wykruszenia. Aby im zapobiegać i nie dopuszczać do głębszych uszkodzeń, miasto realizuje program Wrocław na Dobrej Drodze. Co zrobiono i gdzie wciąż trwają prace? Przeczytaj.

I Redakcja

Na jezdniach, w których pojawiły się ubytki, ale ich nośność i podbudowa są w dobrym stanie, Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta we Wrocławiu wymienia tylko warstwę wierzchnią. Taka naprawa pozwala poprawić stan drogi i trwa znacznie krócej niż gruntowny remont. Do letniej edycji programu Wrocław na Dobrej Drodze 2025 wytypowano 18 lokalizacji. Jaki jest stan robót?

Prace zakończono na ulicach: Horbaczewskiego, Śniadeckich, Koziej, Inżynierskiej, Legnickiej,

Czekoladowej i w tunelach pod pl. Dominikańskim.

Na ulicach: Bajana, Drzewieckiego, Dokerskiej, Gwareckiej trwają ostatnie działania przy wynoszeniu oznakowania i montażu elementów bezpieczeństwa ruchu drogowego (azyli, wysp, progów). Na ulicy Nefrytowej i Bacciarrellego roboty potrwają do listopada. A na ulicach Moniuszki i Waligórskiego niezbędne okazało się rozszerzenie zakresu robót, które w specjalnym trybie zostały uzgodnione ze służbami konserwatora zabytków. Prace po chwilowym wstrzymaniu już

wznowiono, ale oznacza to przesunięcie terminu ich ukończenia z października na listopad.

W sobotę 4.10 rozpoczęły się prace na ul. Krzywoustego, na odcinku od ul. Bruecknera do mostu na Widawie (2 km). Remont obejmuje wymianę nawierzchni i położenie siatki wzmacniającej. Ostatni z letniej edycji WNDD 2025 – remont Małopolskiej i fragmentu Halickiej – ruszy już niebawem.

ZDiUM szykuje już przetargi na remonty w ramach programu WNDD na przyszły rok.

OLEKSANDR POLIAKOVSKY

Na ulicy Bacciarrellego wymiana nawierzchni potrwa do listopada

10 INWESTYCJI / dzięki którym Wrocław się zmienił

1. Budowa alei Wielkiej Wyspy

Dwa mosty, dwa wiadukty i 3,5 km nowej drogi – aleja Wielkiej Wyspy, czyli trasa łącząca Armii Krajowej i Krakowską z Paderewskiego i Mickiewicza, to jedna z największych drogowych inwestycji w historii Wrocławia. Po jej otwarciu pod koniec 2023 r. (najpierw dla kierowców, później dla rowerzystów), zmieniła komunikacyjnie wschodnią część miasta.

Rozpoczęta w 2020 r. budowa kosztowała ponad 314 mln zł i była w znacznej mierze dofinansowana z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

TOMASZ HOŁDO

2. Budowa ul. 11 Listopada i remont ul. Kosmonautów

Wybudowanie ul. 11 Listopada (pomiędzy Kosmonautów a Brzezińskiego) i przebudowa ul. Kosmonautów (wraz z położeniem nowego torowiska tramwajowego) to inwestycje, które zamknęły obwodnicę Leśnicy pod koniec 2023 r.

Te dwa zadania, które kosztowały łącznie ponad 200 mln zł, mają duże znaczenie także dla osób korzystających ze szpitala na Fiełdorfa oraz pacjentów i pracowników budowanego szpitala onkologicznego, który zastąpi starą placówkę na Hirsfelda. Kolejną korzyścią jest dodatkowa opcja dojazdu do wrocławskiego lotniska. Budowę obwodnicy Leśnicy dofinansowała Unia Europejska kwotą 134 mln zł.

OLEKSANDR POLIAKOWSKI

3. Budowa Trasy Autobusowo-Tramwajowej na Nowy Dwór

Dzięki zakończonej we wrześniu 2023 r. inwestycji Nowy Dwór i centrum Wrocławia są połączone wydzieloną trasą, po której jeżdżą tylko tramwaje i autobusy. TAT biegnie na długości 7 km od pl. Orłąt Lwowskich wzdłuż ul. Marachijskiej, następnie obok Robotniczej do Strzegomskiej i przez Rogowską do pętli na Nowym Dworze.

Pasażerowie jeżdżący trasą korzystają z 37 przystanków – nowych lub zmodernizowanych. TAT to także 6,6 km dróg rowerowych i tysiące posadzonych roślin. Jej budowa trwała 4 lata i pochłonęła 386 mln zł (z dofinansowaniem UE kwotą 182,2 mln zł).

TOMASZ HOŁDO

4. Torywolucja – remonty torowisk tramwajowych

– Od 2019 r. liczba wykolejeń spadła czterokrotnie. Startowaliśmy z poziomu 120–130 wykolejeń w ciągu roku. W 2024 było ich już tylko 16 – mówi rzecznik MPK Wrocław Daniel Misiek. Najdroższą inwestycją w tegorocznej odsłonie TORYwolucji jest wymiana torów, sieci trakcyjnej i zazielenienie torowiska (i inne zadania) na ul. Kosmonautów za 17,4 mln zł. Inne remonty zakończone w 2025 r. to:

- wymiana rozjazdów na skrzyżowaniu Pomorskiej z Dubois – 5,3 mln zł
- wymiana rozjazdów i przebudowa sieci przy pl. Powstańców Wielkopolskich i zajezdni Oblin – 10 mln zł
- modernizacja torowisk na Podwału i ul. Piotra Skargi – 6,5 mln zł
- prace przy skrzyżowaniu ul. Oławskiej i Podwału – 2 mln zł.

TOMASZ HOŁDO

5. Budowa trasy autobusowej na Jagodno

W poniedziałek 5 maja 2025 r. autobusy miejskie wyjechały na nową trasę wzdłuż ul. Buforowej i Bardzkiej. Na pokładzie spotkaliśmy wtedy przede wszystkim pasażerów z Jagodna i Wojszyc. Zadanie dofinansowane z programu Polski Ład – wartość promesy 48,2 mln zł.

Otwarcie trasy dla autobusów wzdłuż ulicy Buforowej spowodowało uwolnienie jednego pasa jezdni, który wcześniej był zarezerwowany dla autobusów. Do autobusów na tym wydzielonym korytarzu wkrótce dołączą tramwaje. Dzięki temu nowa trasa z autobusowej stanie się autobusowo-tramwajową (TAT) – tak jak w przypadku Nowego Dworu. Sama Buforowa będzie natomiast na całej długości poszerzona do 4 pasów z dodatkowymi pasami przy skrzyżowaniach i drogami pomocniczymi. Dokumentacja projektowa tego zadania inwestycyjnego powinna być gotowa pod koniec 2026 roku. Tramwaj na Jagodno i przebudowa Buforowej to inwestycja z Pakietu dla Południa.

7. Budowa mostów Chrobrego

Mosty Chrobrego w 2023 r. połączyły Swojczyce i Sępólno. Ich budowa trwała od lutego 2022 i kosztowała 83 mln zł. W całości została opłacona pieniędzmi z budżetu miasta.

Wrocław potrzebował większych i silniejszych przepraw od starych, nieużywanych już mostów Chrobrego, żeby jednocześnie mogły jeździć po nich tramwaje (to w przyszłości, ale torowisko już jest), autobusy, samochody, rowery oraz – w razie konieczności – pojazdy wojskowe. Nowe są o 2,8 m dłuższe i o około 15 m szersze od starych. Różnica maksymalnego obciążenia to aż 25 ton.

WROCŁAW.PL

8. Zielony plac Nowy Targ

We wrześniu 2023 r. symbolicznie wyjęto jedną z betonowych płytek na Nowym Targu i podpisano umowę z wykonawcą. Tym samym rozpoczęła się w mieście zielona rewolucja. Na placu pojawiło się ponad 63 tys. roślin. Przed metamorfozą rośło jedynie 27 drzew i 8 drzew w donicach. Zielona inwestycja na Nowym Targu kosztowała 10,5 mln zł i była dofinansowana z Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027. Więcej o zazielenianiu miasta przeczytasz na s. 4.

OLEKSANDR POLIAKOWSKI

9. Zmień Piec – inwestycja w powietrze

W 2019 r. Politechnika Wrocławska podliczyła, że we Wrocławiu jest 20 tys. lokali z piecami, z czego w 18 tys. mieszkań są kopciuchy, które trzeba wymienić do lipca 2024 r. (zgodnie z założeniami uchwały antysmogowej). Ruszyły więc programy wsparcia:

- **Kawka plus** – dopłaty do wymiany pieca (start z dopłatą do 15 tys. zł, każdego roku kwota dotacji malała – w tym roku wynosi 8 tys. zł)
- **Termokawka** – dopłaty do wymiany okien
- **Lokalny program osłonowy** – dopłaty do rachunków za ogrzewanie (do 4 tys. zł rocznie, koszt programu to już ponad 2 mln zł)
- **Zwolnienia i ulgi w czynszu** – lokatorzy komunalnych mieszkań, którzy samodzielnie wymieniali piece, mogli nie płacić czynszu, a potem korzystać z 50-procentowej ulgi w czynszu

Koszt programu Zmień Piec w latach 2019–2023 wyniósł 303 mln zł. Cały czas można skorzystać z różnych form wsparcia przy wymianie pieca. Jakich? **Zobacz na: www.wro.news/wymiana-pieca.**

6. Przebudowa ulicy i mostów Pomorskich

Przebudowa ul. Pomorskiej była wielkim przedsięwzięciem polegającym na wymianie XIX-wiecznych instalacji, wybudowaniu nowej drogi, torowiska wraz z całą infrastrukturą tramwajową, przystanków, chodników, dróg rowerowych, oświetlenia. Zadanie objęło ul. Pomorską i część pl. Staszica – odcinek od Dubois do wiaduktu nad Reymonta. Prace zakończyły się w 2024 r. i kosztowały 82,5 mln zł (z dofinansowaniem z Polskiego Ładu kwotą 78,3 mln zł).

TOMASZ HOŁDO

Remont generalny w latach 2020–2023 przeszły też mosty Pomorskie: południowy, środkowy i północny. Zakres inwestycji obejmował m.in. modernizację konstrukcji, przełożenie rury ciepłowniczej pod dno rzeki, renowację i odtworzenie detali, odrestaurowanie strażnic. Pojawiły się nowości: torowisko tramwajowe, nawierzchnia jezdni i drogi rowerowej, przystanki wiedeńskie. Całość kosztowała 70 mln zł (dofinansowana z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych 17,3 mln zł).

10. Rewaloryzacja Bastionu Sakwowego (etap I)

Na koniec przeglądu zostawiliśmy architektoniczną wisienkę na torcie – odrestaurowane i częściowo zrekonstruowane budowle na wzgórzu niegdyś zwanym Partyzantów, a teraz Bastionem Sakwowym. Etap pierwszy zakończył się w czerwcu 2024 r. wielkim otwarciem z udziałem tłumu gości.

Piękno wzgórze zawdzięcza częściowo odbudowanej, a częściowo odrestaurowanej architekturze. U podnóża stoi pawilon perystylowy, w którym mieści się restauracja Gustaw. Wyżej jest półkolumnada, w której działa kawiarnia Freska ze stolikami w środku i na zewnątrz. Pomiędzy budowlami znajduje się plac z fontanną. Prace budowlane, konserwatorskie i pielęgnacyjne, zrealizowane w etapie I, kosztowały 30 mln zł (dofinansowane z programu Polski Ład). Teraz trwa drugi etap inwestycji.

MAREK KSIEŻAREK

TO INWESTYCJE / na które czekamy

● Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Janówek

2027 r.
316 mln zł

Rozbudowa oczyszczalni to strategiczna inwestycja. Choć nie robi takiego efektu, jak wyremontowane drogi, jest to infrastruktura, dzięki której miasto sprawnie funkcjonuje. Obecnie we Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków Janówek oczyszcza się około 140 tys. m sześć. ścieków na dobę, a docelowo jej wydajność ma się zwiększyć o blisko 40 proc.

Całość to koszt 316 mln zł (219 mln zł na 1. i 2. etap udało się pozyskać z dofinansowania z Funduszy Europejskich). Prace mają się zakończyć w 2027 r.

● Zajezdnia i pętla Nowe Żerniki

2029 r.
1 mld zł

Rozwój połączeń tramwajowych to bez wątpienia chluba Wrocławia. Najnowszymi inwestycjami są trasy na Nowy Dwór oraz przez Popowice, a w nadchodzących latach dołączą do nich kolejne – jednym z projektów będzie budowa nowego torowiska wzdłuż alei Architektów oraz zajezdnia na 150 tramwajów. Powstaną przy niej również hale serwisowe, myjnia, lakiernia oraz budynek Centrali Ruchu. Całość to koszt ponad miliarda złotych.

Ponieważ do zajezdni będzie konieczny dojazd zarówno dla tramwajów, jak i kierowców, pisząc o tej inwestycji, nie można pominąć zaplanowanej rozbudowy al. Architektów: od skrzyżowania z ul. Tadeusza Brzozy.

● Tramwaj na Swojczyce

2027 r.
140 mln zł

Kolejna inwestycja w transport publiczny to przedłużenie linii tramwajowej z pętli Sępolno na osiedle Swojczyce. W ramach inwestycji mają powstać: 2 km torowiska, nowa pętla (obecna zostanie przebudowana), a także 14 przystanków. Pojazdy MPK pojadą specjalnym wydzielonym korytarzem komunikacyjnym. Budowa zostanie uwieczona licznymi nasadzeniami.

Mieszkańcy na pewno ucieszą się także z faktu, że nie da się wykonać tej inwestycji bez przebudowy ul. Swojczyckiej i fragmentu ul. Mickiewicza, prowadzącego od pętli na Sępolnie do nowych mostów Chrobrego. Inwestycja to koszt blisko 140 mln zł. Więcej na str. 3.

● Tramwaj na Maślice

2028 r.
202 mln zł

Trasa linii tramwajowej na Maślice ma przebiegać od istniejącego torowiska w ul. Pilczyckiej, wzdłuż ul. Maślickiej, aż do nowej pętli tramwajowej, która ma powstać pomiędzy galerią handlową przy ul. Królewieckiej a linią kolejową nr 273. To inwestycja o niemałej skali, bo pochłonie aż 202 mln zł. Obecnie miasto czeka na decyzję środowiskową, po jej uzyskaniu urząd będzie mógł starać się o pozwolenie wodnoprawne.

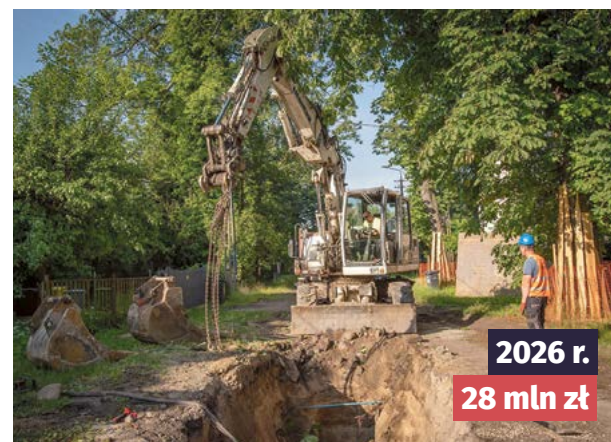
● Zespół Szkolno-Przedszkolny przy ul. Zwycięskiej

2026 r.
88,5 mln zł

Prace przy budowie nowej szkoły są obecnie na półmetku, a placówka powita pierwszych uczniów w roku szkolnym 2026/27. W szkolnych ławach znajdzie się miejsce dla 1000 uczniów i 200 przedszkolaków. Budynek będzie nowoczesny, przestronny i dobrze wyposażony. Na ten moment ukończona została konstrukcja budynków przedszkolnego, szkolnego i sportowego oraz najważniejsze instalacje. Wartość inwestycji to 88,5 mln zł.

● Kanalizacja Kłokoczyce

2026 r.
28 mln zł

Dla mieszkańców Kłokoczyce najważniejszą inwestycją 2026 r. będzie dokończenie prac nad podłączeniem osiedla do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Nad inwestycją wartą 28 mln zł czuwa wrocławskie MPWiK. Łącznie powstanie 5,5 km sieci kanalizacyjnej, a możliwość przyłączenia się do niej zyskają mieszkańcy ulic: Czerwonych Maków, Białych Goździków, Kameliowej, Żółtej Lili i Kłokoczyckiej. Dodatkowo powstanie także 430 m sieci kanalizacji deszczowej oraz 300 m nowej sieci wodociągowej.

● Wrocławskie Centrum Sportu

2027 r.
80-100 mln zł

Wrocławskie Centrum Sportu to kolejna duża inwestycja na wrocławskich Żernikach. Na centrum przewidziano aż 23-hektarowy obszar między ul. Żernicką, al. Architektów, autostradą i torami kolejowymi. Inwestycję rozłożono na 3 etapy, a na 1. – budowę krytego, całorocznego boiska – udało się pozyskać dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki w wysokości 10 mln zł. Wrocławskie Centrum Sportu będzie siedzibą Akademii Śląska Wrocław, a inwestycję prowadzą klub WKS Śląsk Wrocław i Fundacja WKS Śląsk Wrocław.

● 450 nowych autobusów

W 2026 r. na wrocławskie ulice wyjedzie 125 nowych autobusów. W 2027 r. – następne 125, ruszy także kolejna procedura zakupowa dla 200 autobusów na lata 2028 i 2029. To łącznie 450 nowych autobusów, w całej flocie jest ich już niemal 600. To kolejny krok w stronę modernizacji taboru, ale także wzmocnienia samodzielności wrocławskiego MPK.

Postęp w realizowaniu inwestycji sprawdzisz na www.wroclaw.pl/inwestycje-wroclaw

Atrakcyjne miasto przyjaznych mieszkańców

Wrocław postrzegany jest przez mieszkańców innych regionów Polski jako atrakcyjne miejsce na przeprowadzkę, a ruch turystyczny rośnie. O tym, skąd bierze się fenomen naszego miasta i czy można go stymulować, z Radosławem Michalskim, dyrektorem Departamentu Marki Miasta Urzędu Miejskiego Wrocławia, rozmawia Agata Zięba.

Jak dziś, w drugiej połowie 2025 roku, postrzegany jest Wrocław?

To zależy kogo zapytamy. Według badań turyści widzą Wrocław przyjaznym i uśmiechniętym miastem, dobrym do ponownych odwiedzin i rekomendowania go przyjaciółom, jako miasta wartego urlopowych planów. Inwestorzy upatrują w naszym mieście lokalizacji dla nowych miejsc pracy, w którym nowo zatrudnieni będą się dobrze czuli. Z kolei mieszkańcy innych polskich miast widzą Wrocław jako miejsce, które warto wziąć pod uwagę planując przeprowadzkę. Badania z przełomu marca i kwietnia tego roku pokazują, że blisko 30 proc. mieszkańców Polski (spoza Wrocławia) traktuje je jako najlepszą opcję.

Co ich do tego przekonuje?

W odpowiedziach respondenci, zresztą bardzo podobnie jak turyści, wskazują na klimat i atmosferę miasta. Wrocław postrzegany jest jako miasto przyjaznych, zadowolonych z życia mieszkańców. Samo miasto określane jest jako idealnie zbalansowane dla tych, którzy myślą o swojej zawodowej karierze, ale chcą też żyć niespiesznie, znajdując czas dla rodziny, przyjaciół, korzystając z kulinariów, zieleni, kultury i sztuki. Badani wskazywali także, że jest dobrze skomunikowane ze światem, a kandydaci na studia dobrze orientują się w jakości wrocławskich uczelni.

Ten wizerunek to efekt działań promocyjnych?

Zupełnie nie. To raczej pewna niepodrabialna autentyczność Wrocławia. Swoisty *genius loci*, który tworzą sami mieszkańcy. Działaniami PR-owymi moż-

Jarmark Bożonarodzeniowy to jedna z największych atrakcji turystycznych Wrocławia, co roku przybywają na niego tłumy turystów

na pewne rzeczy komunikować i eksponować, ale nie da się ich autentycznie wytworzyć. Dla przykładu: można do Wrocławia ścignąć samolot pełen turystów, zachęcając ich do przyjazdu reklamą, ale to, z jakim doświadczeniem z Wrocławia wyjadą, jest już nie do zaprogramowania. Gdyby działania PR-owe odbiegały od rzeczywistości, nie obroniłyby się. Tymczasem niezmiennie opinie o Wrocławiu plasują się niezwykle wysoko właśnie ze względu na ich autentyczność.

To co stoi za tym „duchem miejsca”?

Raz jeszcze: autentyczność i generalne zadowolenie z życia we Wrocławiu. To nie znaczy, że mieszkańcy nie mają oczekiwań czy potrzeb albo że wszystko wszystkim zawsze podoba się w stu procentach, jednak skala oczekiwań nie zaburza ogólnego poczucia dumy z miasta i zadowolenia z mieszkania w nim. Niebagatelne znaczenie ma też lokalny patriotyzm, który sprawia, że mieszkańcy, mówiąc o mieście na zewnątrz, eksponują przede wszystkim pozytyw i dzielą się tym, co ich cieszy.

A czy Wrocław w ogóle potrzebuje więcej turystów?

To bardzo dobre pytanie. Wrocław dba o turystykę, bo przynosi ona potrójną korzyść. Po pierwsze, czysto materialną. W 2024 roku 6,6 mln turystów, którzy odwiedzili Wrocław, zostawiło w kieszeniach lokalnych przedsiębiorców ok. 4 mld zł, mowa tu m.in. o hotelach, restauracjach, transporcie, atrakcjach turystycznych czy zakupie pamiątek. Z tej kwoty co najmniej 450 mln zł, głównie w formie podatków, wpłynęło do budżetu miasta. Dla porównania to tak, jakby turystyka sfinansowała Wrocławowi całoroczny program napraw i remontów dróg i chodników czy zakup ok. 55 nowoczesnych tramwajów.

Po drugie, turystyka buduje opinię o mieście – to zjawisko trudniej policzalne niż wpływy budżetowe, ale w swoim znaczeniu niebagatelne. Za taką reklamę musielibyśmy słono zapłacić, a mamy ją za darmo, dzięki relacjom turystów. Za tą opinią podąża trzeci istotny walor turystyki: miasta o pozytywnym wizerunku łatwiej przyciągają biznes i nowe inwestycje.

To jaki jest plan na turystów w naszym mieście?

W sektorach turystyki, według danych GUS, pracuje 8 proc. wszystkich zatrudnionych w naszym mieście osób. Zarazem Wrocław nie jest i nie zamierza być „parkiem rozrywki”. Skoro fundamentem turystyki jest u nas klimat i atmosfera, to nie wolno nam tego zaburzyć poprzez tzw. over tourism zarówno ilościowy, jak i jakościowy (np. przez turystów wieczorów kawalerskich).

Myśląc o przyszłych kampaniach, planujemy je na rejonach zamożnych krajów Arabii i Azji, aby turyści „pełniejszych portfeli” chcieli wydawać swoje pieniądze w naszym mieście. Tu niezwykle ważna jest także synergia z Dolnym Śląskiem, tak aby turyści, zwiedzając region, pozostali z nami na dłużej, a proponowany pakiet atrakcji nie pozwalał im się nudzić. Ta współpraca układa nam się bardzo dobrze.

Czy Wrocław potrzebuje też nowych mieszkańców?

Spróbuję odpowiedzieć z perspektywy potrzeb i szans. Bez-

robocie we Wrocławiu plasuje się obecnie na poziomie 1,7–1,8 proc. Można zaryzykować stwierdzenie, że właściwie go nie ma. Gdy jakiś zakład przenosi swoją działalność, to pracownicy bardzo szybko znajdują zatrudnienie w nowym miejscu. Ale mamy wciąż duży potencjał do rozwoju, a w procesie wielkiej demograficznej zmiany, która dotyka całą Europę, miasta mające potencjał do przyjmowania nowych mieszkańców w tak zwanym „wieku produkcyjnym” zyskują poważną przewagę.

Mamy też szczęście być miastem akademickim, w którym liczba studentów w roku 2024 wynosiła 106 tys. Wiemy, że w tym roku akademickim 2025 będzie ich o kilka tysięcy więcej. Młodzi ludzie to istotny kapitał przyszłości. Gdy nasze miasto określane jest startupową „Doliną Krzemową” Europy, wynika to także z nagromadzenia w nim społeczności, którą można nazwać nową klasą kreatywną. Obok własnych startupowych projektów równie kreatywnie angażują się oni w zmianie miasta, zaczynając od najbliższej okolicy. Także dzięki nim Wrocław ma szansę być nowocześniejszy i przyjaźniejszy do życia, a dzięki temu zachować tak ceniony balans między przestrzenią na karierę zawodową i życie prywatne w każdym jego aspekcie.

Wrocław dba o turystykę, bo przynosi ona potrójną korzyść.

Radosław Michalski

WBO 2025: zagłosuj na nowe projekty od 3 do 20.10

W piątek 3 października o godzinie 9 rozpoczęło się głosowanie na projekty Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego 2025. Wrocław po raz 13. oddaje głos w ręce mieszkańców i zachęca: wybierajcie, co powinno się zmienić w waszej okolicy.

Maciej Wołodko

W 13. edycji WBO do głosowania zakwalifikowano 124 projekty spośród 291 zgłoszonych:

- 64 projekty osiedlowe (o wartości do 1 mln zł każdy)
- 60 projektów ponadosiedlowych (do 3 mln zł każdy)

35 mln to łączna pula środków tegorocznego WBO (14 mln zł trafi na realizację projektów osiedlowych, a 21 mln zł na projekty ponadosiedlowe). Najwięcej projektów dotyczy terenów zielonych i rekreacyjnych – aż 60 propozycji. Drugą grupę stanowią projekty związane z infrastrukturą pieszo-rowerową (56). Na liście znalazły się również pomysły na rozwój infrastruktury sportowej (19), drogowej (14) oraz nowe place zabaw (13). Od tegorocznej edycji WBO projekty mogą zostać przypisane do więcej niż jednej kategorii.

Zagroda to nowy element Średniowiecznego grodu (projekt nr 25, WBO 2024), będą też baszta i osada

Jak głosować?

W głosowaniu może wziąć udział każdy mieszkaniec Wrocławia – niezależnie od wieku (mogą w nim uczestniczyć również dzieci), obywatelstwa czy miejsca zameldowania.

Najłatwiej zagłosować za pomocą formularza elektronicznego na stronie www.wroclaw.pl/wbo/glosowanie-wbo-2025.

pl/wbo/glosowanie-wbo-2025. Żeby oddać głos, należy zaznaczyć wybrane projekty i podać: imię i nazwisko, numer PESEL, kod pocztowy oraz numer telefonu. Na niego zostanie wysłany SMS z kodem potwierdzającym głos. Dopiero po wprowadzeniu w aplikacji do głosowania kodu aktywacyjnego, głos zostanie zapisany w systemie. Głosujący nie ponosi żadnych kosztów.

Ci, którzy wolą zagłosować na formularzu papierowym, mogą to zrobić osobiście w jednym z czterech Centrów Obsługi Mieszkańca:

- COM przy ul. Zapolskiej 4
- COM przy pl. Nowy Targ 1–8
- COM przy ul. Legnickiej 58 (CH Magnolia)
- COM przy al. Kromera 44.

W formularzu należy wskazać wybrane projekty oraz podać imię i nazwisko, numer PESEL i kod pocztowy.

Zagłosuj i wygraj

Wrocławianie, którzy oddadzą głos w WBO 2025, mogą wziąć udział w konkursie „Zagłosuj w WBO i wygraj”. Wystarczy mieć kod identyfikacyjny otrzymany SMS-em po głosowaniu i wziąć udział w quizie online. Do wygrania są bluzy z herbem Wrocławia, smartwatche, gry planszowe, a w finale – rower elektryczny i karty podarunkowe o wartości 300 i 500 zł.

Quizy odbywają się trzy razy w tygodniu, a finał zaplanowano na 21.10. Szczegóły i terminy na stronie www.wroclaw.pl/wbo oraz na Facebooku WBO.

Więcej na:

www.wroclaw.pl/rozmawia/wbo-2025-glosowanie

OSIEDLOWE

Bieńkowice

251 Mały rezerwat przyrody na Bieńkowicach

250 000 zł

Celem projektu jest oczyszczenie terenu zielonego na końcu ul. Mościckiego wraz z wykonaniem analizy przyrodniczej, nasadzeń uzupełniających oraz montażem tablic informacyjnych.

Biskupin – Sępólno – Dąbie – Bartoszowice

69 Oświetlenie alejki wzdłuż ul. Dembowskiego przy XI LO oraz remont odcinka głównej alejki asfaltowej wzdłuż ul. Partyzantów

1 000 000 zł

Celem projektu jest budowa oświetlenia ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż ul. Dembowskiego od ul. Spółdzielczej do ul. Mielczarskiego oraz remont alejki i uzupełnienie żywopłotu wzdłuż

ul. Partyzantów na odcinku od ul. Krajewskiego do ul. Sławka.

216 Olszewskiego – Rewitalizacja Promenady: Komfort i Zdrowie dla Wszystkich

1 000 000 zł

W ramach projektu planowany jest I etap modernizacji ciągu pieszo-rowerowego wraz z przyległymi trawnikami wzdłuż ul. Olszewskiego (na odcinku od ul. Wojtkiewicza do ul. Pankiewicza).

Gaj

14 Suchą nogą przez zieleni – Gaj bez błota – zadbane i wygodne ścieżki wśród zieleni dla każdego

700 000 zł

Projekt obejmuje budowę naturalnych ścieżek dla pieszych na skwerze między ul. Srebrnogórska a Zespołem Szkolno-Przedszkolnym nr 21.

Gajowice

141 Książkomat na Gajowicach i modernizacja przestrzeni biblioteki

400 000 zł

Projekt obejmuje budowę książkomatu wraz z jego oświetleniem oraz modernizację przestrzeni biblioteki przy ul. Lwowskiej 21.

260 Wiaty rowerowe na Gajowicach

1 000 000 zł

W ramach projektu na osiedlu zbudowanych zostanie 10 wiat na rowery.

Gądów – Popowice Płd.

30 Park Leonarda da Vinci – etap 7, rozbudowa parku da Vinci, Polany Integracyjnej i skweru przy ul. Szybówcowej

600 000 zł

Projekt obejmuje wykonanie nasadzeń na skwerze przy ul. Szybówcowej, wykonanie nasadzeń drzew,

instalację hamaków oraz budowę schodów i strefy wejścia do labiryntu w parku Leonarda da Vinci oraz rozbudowę Polany Integracyjnej o nowe nasadzenia, montaż stolika i ławeczek/krzesłek.

110 Ławeczka upamiętniająca postać Edyty Stein

50 000 zł

Projekt zakłada postawienie ławeczki z tabliczką pamiątkową na placu Wiślanym.

Grabiszyn – Grabiszyniek

85 Oświetlenie boiska sportowego przy SP 82, ul. Blacharska 13

200 000 zł

Projekt przewiduje budowę oświetlenia boiska przy Szkole Podstawowej nr 82 przy ul. Blacharskiej 13.

94 Park kieszonkowy koło budynku przy alei Hallera 149

600 000 zł

Projekt ma na celu zagospodarowa-

nie terenu przy alei Hallera 149 na park kieszonkowy.

95 Posadowienie lamp parkowych od Pomnika Wspólnej Pamięci do alei Romera na osiedlu Grabiszyn-Grabiszyniek w parku Grabiszynskim, pozwoli oświetlić drogę i tak już mocno uczęszczaną przez mieszkańców

600 000 zł

Projekt przewiduje budowę oświetlenia alejki w parku Grabiszynskim na odcinku od Pomnika Wspólnej Pamięci do alei Romera.

120 Posadowienie dwóch ławek na skwerze zielonym na pętli przy ul. Blacharskiej

40 000 zł

Projekt przewiduje posadowienie ławek na skwerze przy ul. Blacharskiej.

Huby

37 Zagospodarowanie skweru przy Jesionowej | Wybierz Tarnogaj

1 000 000 zł
Celem projektu jest zagospodarowanie skweru Władysława Stasiaka (ścieżki i mała architektura) wraz z budową miejskiej toalety.

Jagodno

117 Wykonanie nawierzchni ul. Cegielskiego (Jagodno) od nr. 42 do włączenia do ul. Malinowskiego
1 000 000 zł
Projekt zakłada wykonanie nawierzchni jezdni oraz montaż oświetlenia na odcinku ul. Cegielskiego od nr. 42 do skrzyżowania z ul. Malinowskiego.

267 [WBO.JAGODNO] – Skwer rowerowy na odcinku od ul. Drabika do ul. Maszkowskiego
1 000 000 zł
Projekt zakłada budowę ciągu pieszo-rowerowego wraz z oświetleniem oraz małą architekturą wzdłuż starej trasy ul. Asfaltowej od ul. Drabika do ul. Maszkowskiego.

Jerzmanowo – Jarnołów – Strachowice – Osiniec

57 Budowa wiaty przystankowej na przystanku SAMOTWORSKA NŻ
250 000 zł
Celem projektu jest budowa wiaty przystankowej na przystanku Samotworska NŻ.
59 Przywrócenie zasilania do 4 latarni ul. Samotworskiej
50 000 zł
Projekt zakłada przywrócenie zasilania 4 latarni na ul. Samotworskiej.

Karłowice – Różanka

73 Budowa placu zabaw na skwerze Władysława Bełzy
1 000 000 zł
Projekt przewiduje budowę placu zabaw na skwerze im. Władysława Bełzy.

198 Rewitalizacja terenu zieleni przed SP 50 we Wrocławiu
1 000 000 zł
W ramach projektu planowana jest rewitalizacja terenu i stworzenie miejsca do odpoczynku i rekreacji na terenie Szkoły Podstawowej nr 50 przy ul. Czeskiej.

Kleczków

220 Zielone Promenady
350 000 zł
Projekt obejmuje wykonanie nasadzeń krzewów wzdłuż ul. Rychalskiej oraz ul. Słonimskiego.

Kowale

88 Skwer 4 Dęby ulica Kowalska
1 000 000 zł
Celem projektu jest rewitalizacja skweru Czterech Dębów przy ul. Kowalskiej.

213 Sportowe Kowale – Bezpieczne boisko wielofunkcyjne przy ul. Gołębiej

1 000 000 zł
Projekt zakłada kompleksowy remont boiska przy ul. Gołębiej 8.

Księżę

5 CHROŹMY ZIELEŃ! PARK KIESZONKOWY, PLAC ZABAW I REKREACJA NA POŁUDNIU WROCŁAWIA
1 000 000 zł
W ramach projektu powstanie park kieszonkowy przy ul. Cieszyńskiej (naprzeciwko nr 97).

84 Park Wschodni – przedsiónek. Wygodne wejście do parku
1 000 000 zł
W ramach projektu powstaną alejki prowadzące do parku Wschodniego od strony ul. Krakowskiej.

Leśnica

92 Ścieżka spacerowa wzdłuż Steblówki – Stabłowice
1 000 000 zł
Projekt zakłada budowę ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż Steblówki na odcinku od ul. Piechowskiej do ul. Jagińtkowskiej (z możliwością wydłużenia do ul. Kruszcowej).

119 Doświetlenie przejść dla pieszych w Leśnicy – modernizacja oświetlenia przejść dla pieszych zarówno w pasie drogowym ul. Średzkiej i przejść na drogach z nią się łączących
800 000 zł
Celem projektu jest doświetlenie 11 przejść dla pieszych.

202 Projekt wart ZACHODU 2025! Aktywne życie na Złotnikach i Nowych Żernikach
1 000 000 zł
Projekt obejmuje wykonanie nasadzeń zieleni wzdłuż al. Architektów od ul. Kosmonautów do ul. Frydeckiego oraz kontynuację zagospodarowania terenu zielonego przy ul. Zakopiańskiej/Kamienogórskiej.

Lipa Piotrowska

64 Polepszenie infrastruktury komunikacyjnej na osiedlu Lipa Piotrowska
1 000 000 zł
Projekt obejmuje budowę zatoki parkingowej przy ul. Cynamonowej, a także doświetlenie przejść dla pieszych oraz montaż domków dla owadów na terenie osiedla.

74 Montaż przystankowych tablic elektronicznych na przystankach autobusowych na osiedlu Lipa Piotrowska: ulice Cynamonowa, Kminkowa, Pełczyńska
1 000 000 zł
Celem projektu jest montaż tablic Dynamicznej Informacji Pasażerskiej przy ul. Pełczyńskiej, ul. Cynamonowej oraz w pobliżu skrzyżowania ul. Kminkowej z ul. Waniliową.

Maślice

177 Staw Maślicki III etap
1 000 000 zł

Celem projektu jest kontynuacja zagospodarowania terenu przy stawie Maślickim. W tym etapie zaplanowano m.in. budowę siłowni zewnętrznej, strefy street workout, tarasu nad stawem.

Muchobór Mały

56 Skwer Rajchmana – budowa stałej toalety
700 000 zł
Projekt zakłada budowę stałej toalety na skwerze Rajchmana.

60 Przebudowa chodnika ul. Klecińskiej na odcinku od ul. Strzegomskiej do ul. Estońskiej
1 000 000 zł
Celem projektu jest remont chodnika ul. Klecińskiej na odcinku od ul. Strzegomskiej do ul. Estońskiej.

Muchobór Wielki

121 Wycięcie samosiejek oraz gałęzi suchych i wybudowanie piętnastu metrów drogi na ul. Osiedlowej od nr. 42 do 44, żeby był przejazd dla samochodów i rowerów
700 000 zł
W ramach projektu wykonane zostanie połączenie drogi wraz z chodnikiem na odcinku ul. Osiedlowej od nr. 42 do 44.

132 Boisko Awicenny – etap 1
1 000 000 zł
Celem projektu jest remont boiska wraz z wymianą nawierzchni na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 15 przy ul. Awicenny.

Nadodrze

208 Bezpieczne Nadodrze! 6 nowych punktów monitoringu zwiększy bezpieczeństwo osiedla. Zagłosuj i zadbaj o bezpieczną okolicę!
1 000 000 zł
Projekt obejmuje instalację nowych punktów monitoringu.

271 Remont Najbardziej Połatanego Chodnika we Wrocławiu – ul. Jedności Narodowej od skrzyżowania z Ołbińską w stronę przystanku (numery nieparzyste)
1 000 000 zł
W ramach projektu wyremontowany zostanie chodnik wzdłuż ul. Jedności Narodowej 73–89.

Nowy Dwór

41 Budowa zejścia z ul. Strzegomskiej na ul. Grodecką (Nowy Dwór, AR_8, 2/9) dla osób o specjalnych potrzebach, rowerzystów
600 000 zł
Celem projektu jest budowa rampy zjazdowej z ul. Strzegomskiej na ul. Grodecką.

Ołbin

150 Skwer Skaczącej Gwiazdy – Wybieg dla psiaka i toaleta dla dorosłego i dzieciaka – Ołbin, Nadodrze, Stare Miasto

1 000 000 zł
Projekt obejmuje budowę psiego wybiegu oraz automatycznej toalety na Skwerze Skaczącej Gwiazdy.

Oporów

80 Oświetlenie ścieżki rowerowej i chodnika na ulicy Wiejskiej [WBO 2025]
1 000 000 zł
Projekt ma na celu budowę oświetlenia ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż ul. Wiejskiej.

Pilczyce – Kozanów – Popowice Płn.

152 Toalety na terenie parku Zachodniego
500 000 zł
Projekt obejmuje budowę toalety automatycznej w parku Zachodnim.

193 Niezłomni – trenujemy i biegniemy po zwycięstwo! Tworzymy przestrzeń sportowo-integracyjną dla każdego, także ze szczególnymi potrzebami (Etap 1)
1 000 000 zł
Projekt obejmuje budowę boiska wielofunkcyjnego z oświetleniem i monitoringiem na terenie Zespołu Szkół nr 21 przy ul. Ignuta.

262 Park kieszonkowy na Pilczycach – Górnica
1 000 000 zł
Celem projektu jest rekreacyjne zagospodarowanie podwórza pomiędzy budynkami przy ul. Górniczej 81–97 i ul. Tkackiej 62–72.

Powstańców Śląskich

109 Aktywna Szczęśliwa – Przestrzeń Relaksu i Ruchu
300 000 zł
Projekt przewiduje budowę chodnika wraz z ławkami wzdłuż ul. Szczęśliwej na odcinku od ul. Gwiazdźstiej do ul. Zielińskiego.

123 Ogród miejski w sercu osiedla – rewitalizacja podwórza Gajowicka – Zaporoska – Żelazna
1 000 000 zł
Celem projektu jest rewitalizacja wnętrza podwórzowego w kwartale ulic Gajowicka, Zaporoska, Żelazna – przy blokach Gajowicka 64–70 i 72–78.

139 Książkomat na Sztabowej
150 000 zł
W ramach projektu zaplanowano budowę książkomatu wraz z jego oświetleniem przy ul. Sztabowej 98.

154 Łąka kwietna w parku Tadeusza Różewicza
50 000 zł
Celem projektu jest założenie łąki kwietnej w parku Tadeusza Różewicza.

Pracze Odrzańskie

83 Wspinaj się i Skacz – Strefa Ruchu Pracze Odrzańskie

1 000 000 zł
Celem projektu jest stworzenie strefy do aktywnego wypoczynku z trampolinami, urządzeniem do wspinania i siłownią zewnętrzną, uzupełnionej małą architekturą przy ul. Gryczanej (między ul. Piekarską a ul. Karczenną).

Przedmieście Oławskie

78 Altana parkowa do jogi, rekreacji, kameralnych koncertów
1 000 000 zł
W ramach projektu wykonana zostanie altana wraz z oświetleniem w parku Na Niskich Łąkach.

217 DISC GOLF WE WROCŁAWIU – pole do gry w disc golfa dla dzieci i dorosłych
300 000 zł
Celem projektu jest utworzenie pola do disc golfa przy ul. Międzyrzeckiej (na wschód od alei Wielkiej Wyspy).

279 Zagospodarowanie terenu oraz upiększenie małego placu przylegającego do budynku przy ul. Kniaziewicza nr 17
450 000 zł
Projekt obejmuje zagospodarowanie terenu przed budynkiem przy ul. Kniaziewicza nr 17 wraz z montażem kamery monitoringu wizyjnego.

281 Wiata przystankowa dla pasażerów i mieszkańców oraz osób starszych, niepełnosprawnych przy ul. Komuny Paryskiej – Pułaskiego – linia nr 114, 120, 810 – nr 203220 – przystanek w kierunku Galerii Dominikańskiej
200 000 zł
W ramach projektu postawiona zostanie wiata na przystanku autobusowym przy ul. Komuny Paryskiej (obok nr 56).

Przedmieście Świdnickie

223 WYBIEG DLA PSÓW W PARKU IM. LESŁAWA WĘGRZYNOWSKIEGO
600 000 zł
Celem projektu jest budowa psiego wybiegu w parku im. Lesława Węgrzynowskiego.

Psie Pole – Zawidawie

63 Skwer przy ul. Farnej – budowa alejki parkowej, małej architektury, oświetlenia i mostku nad rowem w pasie dzikiej zieleni przy ul. Farnej
1 000 000 zł
Projekt ma na celu zagospodarowanie pasa dzikiej zieleni przy ul. Farnej (naprzeciwko nr 7–9).

122 Park Unii Polsko-Litewskiej – Zielone Serce Zgorzeliska
1 000 000 zł
Projekt zakłada stworzenie zieleni z siłownią typu street workout, małą architekturą i nasadzeniami zieleni przy ul. Kurlandzkiej.

183 Zieleni na Zakrzowie
1 000 000 zł
Projekt obejmuje rekreacyjne za-

gospodarowanie terenu zielonego pomiędzy ulicami Stoczniaową i Zatorską (teren przy pętli), montaż latarni oświetlających drogę do kościoła przy ul. Królewskiej oraz budowę rampy w parku kieszonkowym przy stadionie Zakrzów.

Sołtysowice

32 SOŁTYSOWICE – książkomat przy bibliotece i przyłącze prądu na stadionie!

300 000 zł

Celem projektu jest instalacja książkomatu przy filii nr 19 Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. Sołtysowickiej 29h oraz budowa przyłącza prądu na stadionie Sołtysowickim przy ul. Sołtysowickiej 68.

71 Wyrównanie i utwardzenie ul. Przejazdowej od skrzyżowania z ul. Kanonierską do wału przeciwpowodziowego Widawy

400 000 zł

Projekt zakłada wyrównanie i utwardzenie ul. Przejazdowej na odcinku od ul. Kanonierskiej do wału przeciwpowodziowego Widawy.

Stare Miasto

98 Odnowienie i modernizacja pomnika ku czci poległych na placu Tienanmen w Pekinie postawionego na pl. Dominikańskim

100 000 zł

Celem projektu jest odnowienie pomnika ku czci poległych na placu

Tienanmen w Pekinie posadowionego na pl. Dominikańskim.

Strachocin – Swojczyce – Wojnów

214 SADY NADWIDAWSKIE: park rekreacyjno-edukacyjny – Strachocin-Swojczyce-Wojnów – etap I

1 000 000 zł

W ramach projektu stworzona zostanie strefa rekreacyjna z nasadzeniami drzew/krzewów owocowych przy ul. Ludowej (naprzeciwko nr 21).

Szczepin

12 Park między ul. Jaworską a Bolkowską

1 000 000 zł

Celem projektu jest modernizacja parku znajdującego się między ul. Jaworską a ul. Bolkowską.

96 Zamontowanie lamp od nasypu kolejowego przy ul. Bolkowskiej do ronda przy ul. Jaworskiej

350 000 zł

Projekt zakłada budowę oświetlenia na odcinku od nasypu kolejowego przy ul. Bolkowskiej do ronda przy ul. Jaworskiej.

210 Bezpieczne chodniki na Szczepinie

1 000 000 zł

W ramach projektu planowane są remonty chodników przy ul. Zielonogórskiej, ul. Strzegomskiej, ul. Dobrej oraz montaż oświetlenia drogi wewnętrznej pomiędzy ul. Inowrocławską i Rybacką.

Żerniki

182 Bezpieczne Krzyżówki – projekt poprawy bezpieczeństwa ruchu na skrzyżowaniach z ulicami Rumiankową i Objazdową na Żernikach

300 000 zł

Projekt zakłada wykonanie oznakowania poziomego oraz pionowego skrzyżowań wzdłuż ul. Rumiankowej i ul. Objazdowej.

244 Zieleniec Żernicki przyjazny dzieciom

1 000 000 zł

W ramach projektu rozbudowany zostanie plac zabaw na zielencu między ul. Objazdową a ul. Żernicką.

PONADOSIEDŁOWE

1 ZIELONA SIĘĆ ROWEROWO –PIESZA WROCŁAWIA

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli: Gaj, Jagodno, Pawłowice, Wojszyce. Na Gaju projekt zakłada budowę siłowni w parku przy Stronńskiej obok Promenady Krzyckiej; Na Jagodnie budowę oświetlenia drogi od ronda Wolnej Ukrainy w kierunku R.O.D. „Mieczyk”; Na Pawłowicach budowę ścieżki rowerowej od rzeki Dobra do ul. Krokusowej; Na Wojszycach budowę chodnika przy przedszkolu Wojszycka Akademia Talentów II, między ul. Smardzowską a ul. Wierzyńskiego.

2 ZIELONO MI I BEZPIECZNIE – ETAP 7. TERENY ZIELONE, SPORT – WIDAWA, SOŁTYSOWICE

2 200 000 zł

Projekt dotyczy osiedli: Sołtysowice i Widawa. Na Sołtysowicach projekt przewiduje budowę boiska do koszykówki wraz z małą architekturą; Na Widawie budowę plenerowego placu do ćwiczeń oraz miejsc parkingowych.

4 Na zielono, na sportowo! – Pracze Odrzańskie i Stabłowice razem – teren spacerowy wokół stawu przy ul. Karpnickiej oraz ścianka wspinaczkowa przy ul. Starogajowej

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli: Pracze Odrzańskie i Stabłowice. Na Praczech Odrzańskich projekt obejmuje kontynuację prac w zakresie stworzenia terenu spacerowego wokół stawu przy ul. Karpnickiej; Na Stabłowicach budowę strefy rekreacyjnej ze ścianką wspinaczkową przy ul. Starogajowej.

11 Remont chodnika przy ul. Strzegomskiej

1 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Szczepin. Projekt obejmuje remont chodnika przy ul. Strzegomskiej od wiaduktu do nr. 49.

13 Zabytki na torach – remont dwóch wozów tramwajowych typu N z lat 50.

3 000 000 zł

Projekt zakłada remont dwóch wozów tramwajowych z lat 50.

20 WBO.JAGODNO: Brakujące OŚWIETLENIE na ul. Artemskiej, Schuberta, łączniku Komedy do Buforowej

1 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Jagodno. Celem projektu jest budowa oświetlenia: ul. Schuberta od skrzyżowania z ul. Vivaldiego 102 na południe w stronę granicy miasta (uzupełnienie brakującego oświetlenia), łącznika ul. Komedy do ul. Buforowej oraz ul. Artemskiej na odcinku pomiędzy ul. Buforową i ul. Komedy.

21 WBO.JAGODNO: Krótsza droga do szkoły i przedszkola

2 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Jagodno. Celem projektu jest budowa ciągu pieszo-rowerowego wraz z oświetleniem wzdłuż starej trasy ul. Asfaltowej od ul. Drabika do ronda u zbiegu ulic Lutosławskiego, Asfaltowej i Smardzowskiej.

22 WBO.JAGODNO: Budowa ciągów pieszo-rowerowych od ul. Drabika do ul. Maszkowskiego i wlotu do ul. Buforowej

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Jagodno. Projekt zakłada budowę ciągów pieszo-rowerowych wraz z oświetleniem łączących ul. Maszkowskiego i ul. Drabika z ul. Buforową.

23 Nowa Zielona Komuny Paryskiej #zielonytrójkąt

2 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Przedmieście Oławskie. Projekt zakłada remont chodnika przy ul. Komuny Paryskiej wraz z miejscowym rozszczelnieniem i zazielenieniem.

26 Zabytkowa zajezdnia – remont elewacji frontowej wraz z odtworzeniem detalu i pracami towarzyszącymi

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Pilczyce-Kozanów-Popowice Płn. Celem projektu jest kompleksowa renowacja frontowej elewacji budynku Zajezdni Popowice.

28 Ruszaj na boisko! Gądów Mały zaprasza do gry

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Gądów-Popowice Płd. Projekt zakłada budowę boiska wielofunkcyjnego oraz boiska do piłki nożnej wraz z oświetleniem i piłkochwytnymi na terenie Zespołu Szkół nr 20 przy ul. Kłodnickiej 36 oraz zagospodarowanie terenu przyległego.

38 Monitoring osiedla Muchobór Mały i okolic

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Muchobór Mały, Muchobór Wielki, Nowy Dwór. Projekt obejmuje instalację nowych punktów monitoringu.

50 Szczepińska Górka nad Odrą

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Szczepin. Projekt przewiduje zagospodarowanie terenu w nowe elementy m.in. plac zabaw, kalistenikę, psi wybieg, podest obserwacyjny, a także modernizację istniejącego boiska na Górze Szczepińskiej.

67 Zieleń to życie, ruch to zdrowie 2025 – Ołbin, Gajowice, Pawłowice i Zakrzów II [WBO 2025]

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Gajowice, Ołbin, Pawłowice, Psie Pole-Zawidawie. Na Gajowicach projekt zakłada budowę toalety w parku Generała Mariana Langiewicza. Na Ołbinie wykonanie nasadzeń oraz ciągów komunikacyjnych we wnętrzach podwórzowych przy ul. Orzeszkowej, Jaracza, Daszyńskiego, skwerze Ludzi ze Znakiem „P” oraz ul. Sienkiewicza, Bujwida, Czerwonego Krzyża. Na Pawłowicach kolejny etap zagospodarowania plaży wokół jeziora. Na Psim Polu-Zawidawiu budowę parkingów przy stadionie Zakrzów.

77 Zielony Borek – odtworzenie XIX-wiecznego ronda z zieleniem na przecięciu alei Wiązowej i alei Lipowej

2 500 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Borek. Projekt zakłada budowę ronda wraz z nasadzeniami na skrzyżowaniu alei Wiązowej i alei Lipowej wraz z wykonaniem remontu chodnika na łuku południowo-zachodnim oraz montażem ławek na każdym z łuków.

79 Bezprogowo i bezpiecznie na alei Wiśniowej

1 200 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Borek, Powstańców Śląskich. Celem projektu jest zastąpienie progów zwalniających sygnalizacją świetlną na życzenie na al. Wiśniowej.

81 Rekonstrukcja Idylli w parku Szczepińskim, czyli ogrodu romantycznego wraz z kaskadą wodną

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Zacisze-Zalesie-Szczytniki. Projekt zakłada odtworzenie kaskady wodnej w północnej części parku Szczytnickiego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu.

103 Plac zabaw i odpoczynku dla całych rodzin na terenie SSP72 Wrocław

1 500 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Powstańców Śląskich. Projekt przewiduje budowę dwóch placów zabaw na terenie Sportowej Szkoły Podstawowej nr 72 przy ul. Trwałej.

107 Przebudowa ślepej ul. Jamesa Cooka i torów w deptak pieszo-rowerowy z zielenią, oświetleniem oraz tablicami (także dla dzieci) na osiedlu Swojczyce, łączący się m.in. z pętlą tramwajową i galerią

2 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Strachocin-Swojczyce-Wojnów. Głównym celem projektu jest budowa oświetlonych ciągów pieszo-rowerowych

łączących ul. Cooka z ul. Chałupniczą oraz tworzących połączenie z planowaną pętlą tramwajową Swojczyce i istniejącą ścieżką prowadzącą do galerii Swoja Olimpia.

111 Rowerem i spacerem przez Zacisze – remont ścieżki łączącej mosty Jagiellońskie z parkiem Szczytnickim – etap 1

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Zacisze-Zalesie-Szczytniki. Projekt obejmuje remont ścieżki pieszo-rowerowej na odcinku od ul. Śniadeckich do budynku WroX Gym (ul. Fryderyka Chopina 27a) oraz budowę przejścia dla pieszych wraz z przejazdem rowerowym i oświetleniem przez ul. Śniadeckich.

112 Bio Rat Stop

100 000 zł

Celem projektu jest rozpowszechnienie wiedzy w zakresie ekologicznego i bezpiecznego dla środowiska sposobu walki ze szczurami w mieście.

115 Oświetlenie skweru Krasieńskiego na Przedmieściu Oławskim

1 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Przedmieście Oławskie. W ramach projektu przewidziano budowę oświetlenia skweru Zygmunta Krasieńskiego.

124 OŚWIECONY PARK TYSIĄCLECIA. Nowy Dwór – Muchobór – Kuźniki – Żerniki

1 300 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Nowy Dwór. Projekt obejmuje budowę oświetlenia oraz wykonanie przyłącza elektrycznego w parku Tysiąclecia.

128 Lasy kieszonkowe dla Wrocławia

1 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Huby, Leśnica, Psie Pole-Zawidawie, Strachocin-Swojczyce-Wojnów. Projekt przewiduje stworzenie pięciu lasów kieszonkowych: Huby – w podwórzu między ul. Łódzką 25-27 i ul. Wesołą 25-31; Leśnica – w miejscu zielenca przy ulicach

Zajazdowej – Średzkiej; Psie–Pole–Zawidawie – przy ul. Farnej (naprzeciwko nr 7–9) oraz przy ul. Kurlandzkiej; Strachocin–Swojczyce–Wojnów – na początku ul. Strachocińskiej po stronie grobli.

129 Rewitalizacja boisk sportowo–rekreacyjnych na terenie LO VII

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Gajowice. Projekt zakłada budowę kompleksu boisk na terenie Liceum Ogólnokształcącego nr VII przy ul. Kruczej.

140 Książkomat na Starym Mieście

150 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Stare Miasto. W ramach projektu zaplanowano budowę książkomatu wraz z jego oświetleniem przy ul. Szewskiej 78.

145 Rewitalizacja pieszego ciągu komunikacyjnego przylegającego do skweru im. Dzieci Sybiru

1 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Przedmieście Świdnickie. Projekt zakłada wymianę nawierzchni ciągu komunikacyjnego oraz małej architektury przed Szkołą Podstawową nr 71 przy ul. Podwale.

147 SKATEPARK – Psie Pole

2 500 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Psie Pole–Zawidawie. Celem projektu jest budowa skateparku przy ul. Lwowskiej (okolice nr 22).

149 Zespół mieszkaniowy Gajowice – OD-NOWA – ETAP I

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Gajowice. W ramach projektu zaplanowano stworzenie ogólnodostępnego miejsca do rekreacji i odpoczynku na terenie pomiędzy ulicami Grabiszynska, Cynowa, Oporowska i plac Srebrny.

151 Ponadpokoleniowy „Park nad Kasiną”. Etap I

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Muchobór Wielki. Projekt zakłada stworzenie miejsca rekreacji z placem zabaw/parkiem linowym oraz siłownią zewnętrzną na terenie zielonym przy ul. Pińskiej – etap 1.

156 Parking wśród zieleni, ul. Franciszka Hynka 10 do 12

1 500 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Gądów–Popowice Płd. Projekt zakłada budowę parkingu wraz z oświetleniem i nasadzeniami przed budynkami przy ul. Hynka 10–12.

157 Łączy nas Odra | Karłowice, Różanka, Strachocin, Swojczyce, Wojnów

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Karłowice–Różanka, Strachocin–Swojczyce–Wojnów. Na osiedlu Karłowice–Różanka projekt zakłada wykonanie parkingu wraz z oświetleniem i nasadzeniami w południowo-wschodnim rogu skrzyżowania ul. Bałtyckiej z ul. Obornicką; budowę oświetlenia przejścia dla

pieszych przy Szkole Podstawowej nr 20 (ul. Kamieńskiego) oraz budowę oświetlenia alejki w ogrodzie Howarda na Mirowcu (od cieku wodnego do ul. Kętrzyńskiej). Na osiedlu Strachocin–Swojczyce–Wojnów budowę wyniesionych przejść dla pieszych koło Szkoły Podstawowej nr 53 (ul. Strachocińska 159) i między parkiem Czarna Woda a placem zabaw (ul. Miłoszycka/Ludowa) oraz budowa połączenia pieszo–rowerowego ulic Cooka–Chałupnicza.

161 Bezpiecznie rowerem do szkoły na Kozanów – brakujący fragment dwukierunkowej drogi dla pieszych i rowerów w ciągu ul. Pilczyckiej

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Maślice, Pilczyce–Kozanów–Popowice Płn. Celem projektu jest budowa dwukierunkowej drogi dla pieszych i rowerów po północnej stronie ul. Pilczyckiej na odcinku od ronda Bartoszewskiego do skrzyżowania z ul. Gwarecką.

164 ŁAPSY Wybieg dla psów – park Tysiąclecia we Wrocławiu

1 600 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Nowy Dwór. Projekt zakłada budowę psiego wybiegu wraz z oświetleniem w parku Tysiąclecia.

166 Parking przy ogródkach działkowych przy ul. Granitowej

400 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Wojszyce. W ramach projektu wybudowany zostanie chodnik od ul. Terenowej do ul. Granitowej 9 wraz z miejscami parkingowymi.

186 Ostrów Tumski dzielnicą pokoju, nadziei i dzieł miłosierdzia

50 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Stare Miasto. Projekt zakłada montaż 3 tablic informacyjnych na Ostrowie Tumskim i Wyspie Piasek.

190 Nad piękną mądrą Odrą – inteligentny system ratunkowo–monitorujący na wybrzeżach wrocławskich rzek. 4 Helpboxy z kamerami, przyciskiem do powiadamiania służb, wyposażeniem do ratowania życia

1 500 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Przedmieście Oławskie, Stare Miasto. Celem projektu jest montaż 4 skrzyń ze sprzętem ratunkowym oraz kamerami na Wyspie Słodowej, bulwarze Dunikowskiego, początku ul. św. Marcina oraz w okolicy południowej stacji Polinki.

191 Rewitalizacja bulwaru Słonecznego – czyli pomysł na ciekawą i nowoczesną przestrzeń w sercu naszego miasta

1 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Nadodrze. Projekt zakłada modernizację bulwaru Słonecznego, w tym montaż ławek ze stołami piknikowymi, stojaków rowerowych, koszy na śmieci oraz oświetlenia terenu.

194 LevelUp – od juniora do seniora

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Pilczyce–Kozanów–Popowice Płn. Celem projektu jest stworzenie strefy rekreacyjnej dla każdego na terenie zielonym między ulicami Kozanowską, Wiślańską i Kolistą.

197 Park Maślicki II – ćwicz i relaksuj się w otoczeniu zieleni, etap IV

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Maślice. Projekt zakłada montaż siłowni zewnętrznej i małej architektury oraz budowę ścieżek w parku Maślickim, w części północnej, koło rzeki Ługowiny.

200 Skate Wro – 2. etap Skateparku Wielka Wyspa na Bartoszowicach + Mini Rampa przy Stawach Leśnickich (ul. Jajczarska)

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Biskupin–Sępólno–Dąbie–Bartoszewice, Leśnica. Na osiedlu Biskupin–Sępólno–Dąbie–Bartoszewice projekt zakłada rozbudowę skateparku w parku przy ul. Canaletta. Na osiedlu Leśnica projekt obejmuje budowę ścieżki oraz oświetlonej minirampy pomiędzy ul. Jajczarską a Stawami Leśnickimi.

201 Zielen i Sport na ZACHODZIE 2025 – Złotniki, Żerniki i Nowe Żerniki

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Leśnica, Żerniki. Na osiedlu Leśnica projekt obejmuje wykonanie I etapu zagospodarowania pod park terenu przy końcu ul. Zakopiańskiej oraz rozbudowę skweru Scharouna (wybieg dla psów, mała architektura). Na osiedlu Żerniki w ramach projektu przewidziano zagospodarowanie rekreacyjne terenu zielonego na początku ul. Rumiankowej.

205 Od Juniora do Seniora – strefa zabaw i rekreacji w parku Skowronim. RODZINNIE i RAZEM!

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Gaj. Celem projektu jest przebudowa placu zabaw w parku Skowronim.

212 I etap budowy parku Północnego – Ponadosiedlowa strefa sportu i rekreacji

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Kowale. Celem projektu jest stworzenie strefy rekreacyjnej z boiskiem i torem wrotkarskim na końcu ul. Kwidzińskiej.

215 Zagłoby dla mieszkańców – utworzenie ciągu pieszo–rowerowego na ulicy Zagłoby na odcinku Basi Wołodzowskiej – Graniczna

2 500 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Żerniki. Projekt zakłada utworzenie ciągu pieszo–rowerowego wzdłuż ul. Zagłoby na odcinku od ul. Basi Wołodzowskiej do ul. Granicznej.

222 Restart 40+: Centrum adaptacji i rozwoju dla migrantów

660 000 zł

Projekt zakłada przeprowadzenie cyklu spotkań i warsztatów mających na celu pomoc migrantom odnaleźć się w nowym miejscu i społeczeństwie.

230 Minipark Rycerski na Psim Polu

2 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Psie Pole–Zawidawie. Projekt zakłada utworzenie zielonej przestrzeni wypoczynkowo–rekreacyjnej przy ul. Farnej (po zachodniej stronie od ul. Zielnej do ul. Dywizjonu 303).

233 Skwer Świętochowskiego

200 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Zacisze–Zalesie–Szczytniki. Projekt obejmuje wykonanie nasadzeń drzew i krzewów wzdłuż ul. Świętochowskiego.

234 DOKOŃCZYMY SOBIE SAMI PARK NA KLECINIE – II etap Skateparku na Klecinie przy ul. Zabrodzkiej i Wałbrzyskiej we Wrocławiu

1 400 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Klecina. Celem projektu jest wykonanie II etapu skateparku przy ul. Zabrodzkiej/Wałbrzyskiej.

238 Park kieszonkowy przy ulicy Grochowej – zielen, rekreacja, psi park, oświetlenie

1 300 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Gajowice. Projekt zakłada odnowienie terenu zielonego, montaż oświetlenia oraz budowę psiego wybiegu w kwartale ulic Pereca, Żelazna, Jemiółowa, Grochowa.

239 Rewitalizacja obiektów sportowych w parku Biskupińskim

150 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Biskupin–Sępólno–Dąbie–Bartoszewice. Celem projektu jest odświeżenie oznakowania boisk oraz wyrównanie murawy boiska piłkarskiego w parku Biskupińskim.

243 [WBO.JAGODNO] – Zielony skwer im. E. Kajdasza na Jagodnie – etap III

2 500 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Jagodno. Projekt obejmuje kolejny etap realizacji zielonego skweru przy skrzyżowaniu ul. Buforowej z ul. Kajdasza.

247 Piesz, Rowerowo i Samochodowo na Gądowie Małym

2 500 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Gądów–Popowice Płd. Projekt obejmuje likwidację schodów w ciągu ul. Bajana na wysokości skweru ks. Leszka Jabłońskiego z przebudową ciągów pieszo–rowerowych; zagospodarowanie terenu przy skrzyżowaniu ul. Szybowcowa/Drzewieckiego; budowę chodnika po wschodniej stronie wzdłuż ulicy Idzikowskiego, łączącego z ulicą Lotniczą oraz doświetlenie przejść dla pieszych na

skrzyżowaniach Bajana/Bystrzycka, Drzewieckiego/Szybowcowa, Drzewieckiego/Balonowa i przy przystanku autobusowym ul. Bajana „Bystrzycka”.

249 Czas na Psie Pole – Zawidawie

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Psie Pole–Zawidawie. W ramach projektu planowane jest zazielenienie terenu przed Dworcem Wrocław–Psie Pole; montaż elektronicznej tablicy informacji pasażerskiej na przystanku Osiedle Sobieskiego oraz pierwszy etap prac zmierzających do utworzenia parku przy ul. Nadbrzeżnej/Siennej.

258 WBO. JAGODNO, WOJSZYCE: Nowa ścieżka pieszo–rowerowa – Klasztorna, Kopycińskiego – etap 1

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Jagodno, Wojszyce. Projekt zakłada I etap budowy ciągu pieszo–rowerowego łączącego ul. Kopycińskiego z ul. Klasztorną.

268 Rewitalizacja parku przy ulicy Żernickiej

1 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Żerniki. W ramach projektu przewidziano dokończenie ścieżki do siłowni zewnętrznej oraz montaż oświetlenia w parku Żernickim.

270 [WBO.JAGODNO] – Skwer rowerowy na odcinku od ul. Drabika do granicy osiedli Wojszyce/Jagodno

1 600 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Jagodno. Projekt zakłada budowę ciągu pieszo–rowerowego wraz z oświetleniem oraz małą architekturą wzdłuż starej trasy ul. Asfaltowej od ul. Drabika do granicy osiedli Wojszyce/Jagodno.

272 [WBO.JAGODNO] – Zielony skwer im. E. Kajdasza na Jagodnie – etap III MAX

2 500 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Jagodno. Projekt obejmuje kolejny etap realizacji zielonego skweru przy skrzyżowaniu ul. Buforowej z ul. Kajdasza.

276 Tablice obrazujące fotograficzną historię przeobrażeń wybranych fragmentów miasta Wrocławia

1 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedli Ołbin, Plac Grunwaldzki, Stare Miasto, Szczepin, Przedmieście Świdnickie. Celem projektu jest przedstawienie historii przeobrażeń Wrocławia w formie fotografii zamieszczonych na tablicach w wybranych punktach miasta.

286 „WYSTAWA W DRODZE” IMAGINE PEACE – POKÓJ NA ZIEMI

3 000 000 zł

Projekt dotyczy osiedla Stare Miasto. W ramach realizacji zadania zorganizowana zostanie prezentacja projektu promującego pacyfizm, tematyczna wystawa oraz konkursy artystyczne.

Lex developer tylko wyjątkowo, a nie na co dzień

Jacek Barski, Architekt Miasta i dyrektor Departamentu Urbanistyki i Architektury UMW, wyjaśnia, czym właściwie jest tzw. lex developer i czy to prawda, że deweloperzy mają obecnie tylko prawa, a nie mają żadnych obowiązków. Miejsce w szkole, sklep czy droga – co musi zapewnić budujący, pyta Jarek Ratajczak z wroclaw.pl.

Jacek Barski,
Architekt Miasta, UMW

Czy to prawda, że deweloperzy mogą budować, jak chcą i gdzie chcą dzięki tzw. lex developer?

Absolutnie nie. Wprawdzie tzw. lex developer umożliwia powstawanie budynków mieszkalnych na gruntach, których nie przewidziano na ten cel, ale inwestor nie jest dyktatorem. Ostatnie zdanie mają radni miejscy, którzy w głosowaniu wyrażają (lub nie) zgodę na inwestycję. W zamian deweloper rozbudowuje za swoje pieniądze szkoły, drogi, tereny zielone. Zakres inwestycji towarzyszących jego osiedlu ustala z miastem. Robi to jeszcze przed ostatecznym wydaniem zgody na lex developer przez radnych.

Pamiętajmy, że jeśli na jakimś terenie miejsca planiści nie przewidzieli zabudowy mieszkaniowej, to widocznie był powód. Działka może być cennym terenem zielonym albo świetną lokalizacją dla handlu, produkcji. Wtedy na budowanie w trybie specjalnym zgody nie ma. Stawiamy również duże wymagania,

co do inwestycji towarzyszących i oczekujemy wysokiej jakości tego, co ma powstać w oparciu o lex developer.

Ile mamy obecnie we Wrocławiu takich inwestycji?

Specustawa obowiązuje od 2018 r. Do dziś Wrocław zgodził się na jej zastosowanie w trzech lokalizacjach. Nieprawdziwa jest pojawiająca się medialnie teza, że lex developer nas zalewa. Jesteśmy wręcz jednym z najbardziej zachowawczych miast. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań na dopuszczonych w tym trybie osiedlach to maks. 180 tys. mkw. Tymczasem tylko w latach 2020–2024 powierzchnia użytkowa wszystkich mieszkań oddanych do użytku we Wrocławiu to 2,6 mln mkw.

A co deweloper musi zapewnić kupującemu mieszkanie? Czy miasto może wymóc, by powstał obiekt edukacji, plac zabaw, punkty handlowe?

Lex developer określa np. maksymalną odległość od terenu wypoczynku i rekreacji czy od szkoły, która będzie musiała pomieścić więcej dzieci. Jeśli te kryteria nie są spełnione, inwestor ma uzupełnić braki na swój koszt. Tak mają powstać np. nowe skrzydła szkół na Kowalach czy na Tarnogaju. Ale, jak wspominałem, osiedla „lexowe” to ułamek. W ostatnich latach bardzo pilnujemy, by każda nowa inwestycja była dobrze skomuni-

Od wejścia lex developer w 2018 r. magistrat wyraził zgodę na jego zastosowanie w trzech lokalizacjach

kowana, by w pobliżu była zieleni, obiekty edukacji. Miasto na bieżąco reaguje na potrzeby związane z dziećmi, budując szkoły, przedszkola, żłobki.

Obowiązki deweloperów dotyczące osiedlowych placów zabaw i ich parametrów określa ministerialne rozporządzenie. Z kolei na potrzeby dostępności handlu i usług odpowiadamy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego. Wpisujemy, że na danej działce, w budynku,

który ma na niej powstać, handel detaliczny ma mieć określoną powierzchnię. I deweloper musi budować zgodnie z takim zapisem.

A czym jest przywoływana często w mediach budowa dróg z tzw. szesnastki?

Art. 16 ustawy o drogach publicznych mówi, że budowa lub przebudowa dróg spowodowana inwestycją niedrogową (czyli np. budową osiedla) należy do inwestora. I dotyczy to nie tylko

mieszkaniówki. W latach 2019–2024 miasto zawarło 600 umów z podmiotami, które musiały na swój koszt rozbudować infrastrukturę komunikacyjną we Wrocławiu.

Intensywnie korzystamy z tego zapisu, podobnie jak stawiamy wysokie wymagania Miejscowym Planom Zagospodarowania Przestrzennego. Włącznie z sytuacjami, gdzie inwestorzy idą z nami do sądu, bo uważają, że MPZP pozwala im za mało budować.

Tomasz Stoga,
wiceprezes zarządu Polskiego
Związku Firm Deweloperskich

Procedura lex developer w zamyśle ustawodawcy od początku była pomyślana jako wyjątkowa i stosowana do bardzo szczególnego uzupełnienia zabudowy, a nie jako jej dominujący wariant. To plany miejscowe są postulowaną i oczekiwaną formą jej ustalenia. Jak działa? Właściciel gruntów nieprzeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, mających np. przeznaczenie przemysłowe czy usługowe, może przygotować koncepcję i zapytać samorząd, czy ta inwestycja jest „miła sercu miasta”. Gmina od razu może powiedzieć, że nie i temat umiera. Może też powiedzieć, że skoro jest stosowana ta wyjątkowa procedura, to lokalna społeczność

musi się na nią zgodzić. Wtedy gmina określa także warunki, na jakich taka inwestycja może się dokonać. To gmina decyduje, gdzie taka inwestycja może zostać zrealizowana i co z tego będą mieli mieszkańcy.

Muszę podkreślić, że ze względu na różnice w cenie gruntów mieszkaniowych i całej reszty nieruchomości oraz deficyt gruntów mieszkaniowych (a nie da się ich doprodukować!) deweloperzy starają się jak mogą zmienić przeznaczenie gruntów przemysłowych na mieszkaniowe i, wiedząc o potrzebach lokalnych społeczności, deklarują rozmowy i negocjacje w sprawie zmiany przeznaczenia działek. Ale to gmina poprzez plany miejscowe, decyzje o warunkach zabudowy i lex developer oraz uzgodnienia drogowe czy infrastrukturalne ustala, co deweloper ma zbudować. To gmina określa, jaki procent będą stanowiły lokale usługowe czy jakie drogi należy zbudować, na wskazanej inwestycji, a także to, na jakich działkach muszą powstać np. dodatkowe miejsca w szkołach. Natomiast wymogi

dotyczące placów zabaw są zawarte w ustawach i rozporządzeniach. Gminy poprzez akty planistyczne mogą ustalać przeznaczenie gruntów pod różne formy zabudowy. Natomiast to do właściciela należy decyzja, czy realizować inwestycję. Wyjątkiem jest właśnie narzucenie przez gminę inwestycji towarzyszących w ramach procedury lex developer. Co do zasady deweloperom przysługują środki odwoławcze.

Deweloperzy są przedsiębiorcami, którzy kierują się zasadami rynkowymi i realizują inwestycję na zasadach rynkowych. Jeżeli koszty realizacji nie zostaną pokryte przez sprzedaż mieszkań na danym gruncie, to dana inwestycja po prostu nie powstanie. Czyli, gdy koszty infrastruktury okażą się zbyt duże lub w przypadku lex developer oczekiwania lokalnej społeczności okażą się zbyt wygórowane (np. koło niewielkiego budynku miasto zażyczy sobie, aby deweloper zbudował fragment obwodnicy lub szkołę), to po prostu taka inwestycja nie powstanie.

Jak w mieście metr po metrze zieleń wypiera beton

Las Miyawaki koło skrzyżowania ulic Podwale i Kołłątaja rośnie jak na drożdżach, platany przy Galerii Dominikańskiej też. Ogród deszczowy koło Dworca Świebodzkiego odmienił okolicę. Plac Nowy Targ już nie grzeje, a chłodzi. Dzięki zielonym inwestycjom gromadzi się woda deszczowa i znika beton. Zobacz, gdzie.

Bartosz Chochołowski
Michał Kurowicki

Sumując obszary rozszczelnione – które były zalane betonem lub były klepiskami, a w ostatnich latach stały się oazami zieleni – możemy mówić o dziesiątkach hektarów. Symbolem zmian jest plac Nowy Targ, ale rozbetonowanych miejsc jest mnóstwo.

Zielone podwórka

W 2019 r. zostało zrealizowane wielkie **rozszczelnianie Ołbina** – w pierwszej odstonie zieloną metamorfozę przeszło 7 podwórek, które stały się parkami kieszonkowymi oraz ulica Daszyńskiego. W 2023 parki kieszonkowe powstały w kolejnych trzech lokalizacjach.

Zielone rewitalizacje dotyczą też podwórek Zarządu Zasobu Komunalnego i Wrocławskich Mieszkań – niektóre mają parę tysięcy metrów kwadratowych, hektar albo i więcej. Przykład? **Podwórko im. Wszystkich Mieszkańców** na Przedmieściu Oławskim. Ponad 5 mln zł w ciągu 5 lat miasto wydało też na program **Szare na zielone**, w ramach którego zmieniono zabetonowane tereny przy szkołach i przedszkolach w obszary zielone. Skorzystało na tym niemal 200 placówek.

Zazielenienie placu Nowy Targ rozpoczęło roślinną rewolucję we Wrocławiu, teraz czas na kolejne miejsca

Skwery, place i... las

Znacznie przyjaźniejsza dla miejskiego klimatu stała się także okolica **pomnika Bolesława Chrobrego** przy Świdnickiej. Plac zyskał 20 drzew, 750 krzewów, byliny i trawy ozdobne oraz piękny ogród deszczowy. A przy skrzyżowaniu ulic Podwale i Kołłątaja wyrósł...

mikrolas. **Las kieszonkowy Myia-waki** polega na nasadzeniu na małej powierzchni drzew i krzewów w dużym zagęszczeniu, tak by stworzyły kompletny biosystem leśny. Tu na 200 mkw. posadzono ponad 30 gatunków drzew i krzewów. Las, rosnący obok SP 71 od 2024 r., produkuje tlen, poprawia retencję i jest siedliskiem zwierząt.

Kilka lat temu **zielono-błękitna infrastruktura pojawiła się też przy pl. Orłąt Lwowskich**. Przy biurowcu posadzono 1800 krzewów i 1700 bylin. Utworzono także ogród deszczowy, czyli zagłębienie w gruncie, które umożliwia zebranie wód opadowych. A 6 lat temu Zarząd Zieleni Miejskiej posadził **platany klonolistne przy Galerii**

Dominikańskiej. Drzewa rosną w zawrotnym tempie i już zmieniły krajobraz jednego z najbardziej ruchliwych skrzyżowań.

Nowe parki

Wypiękniała też Dolina Olszówki Krzyckiej. Pojawiły się zbiorniki wodne, mostki, ławki i ścieżki spacerowe. Nowy **park Krzycki** w rejonie ul. Raclawickiej i Skarbowców to efekt wsłuchania się w głosy mieszkańców, którzy zabiegali o zachowanie naturalnego charakteru tego malowniczego miejsca. Kończy się pierwszy etap urządzania **Ogrodów Szczytnickich** – nowego obszaru, który stanie się częścią parku Szczytnickiego.

Trochę liczb

Przez ostatnich 5 lat we Wrocławiu, wzdłuż wielu ulic i na placach, posadzono **tysiące drzew**:

- Legnicka i Lotnicza – 932
- Aleja Wielkiej Wyspy – 850
- Kosmonautów – 656 i 11 Listopada – 311
- Tramwaj przez Popowice – 439
- TAT na Nowy Dwór – 814
- Graniczna – 290.

Czas na plac przed Centrum Historii Zajeżdźnia

Drzewa i zieleń podlewana deszczówką zastąpią beton przy Zajeżdźni

W środę 1.10 ruszyła przebudowa placu i parkingu przed CH Zajeżdźnia. Plac pozostanie miejscem spotkań i wydarzeń, ale dzięki zieleni będzie tam chłodniej w upały. Spokojnie, centrum nie będzie zamknięte. Przez cały czas można zwiedzać wystawę główną „Wrocław 1945–2016”.

Bartosz Wawryszuk

Plac i parking przed Centrum Historii Zajeżdźnia przy ul. Grabiszyńskiej też będą bardziej zielone. Wykonawca przebudowy, działający na zlecenie Zarządu Inwestycji Miejskich we Wrocławiu, ogroził teren, a tym samym zaczął się remont, który potrwa ok. 8 miesięcy. Na efekt końcowy poczekamy do połowy przyszłego roku.

– Chcemy, żeby ten teren był bardziej przyjazny dla rodzin, dla naszych zwiedzających, aby ci, którzy spędzają tu czas, mieli też trochę cienia – mówi dr Andrzej Jerie, dyrektor Centrum Historii Zajeżdźnia.

Co się zmieni? Na części placu przy budynkach dawnej zajeżdźni oraz administracyjnym powstaną ogrody deszczowe i zbiorniki retencyjne. Środek placu pozostanie pusty, by służył dalej jako przestrzeń dla różnych wydarzeń. Dwa zbiorniki retencyjne, które zostaną umieszczone pod ziemią, będą miały po 100 m sześć. pojemności. Gromadzona w nich woda opadowa posłuży do podlewania roślin i drzew posadzonych na placu. Do tego dojdzie jeszcze jeden suchy, otwarty zbiornik. Z kolei cztery ogrody deszczowe będą w stanie przyjąć około 45 m sześć. opadów. Wykonawca ma nasadzić kilkadziesiąt drzew oraz około pół tysiąca krzewów, bylin i traw.

– Prace powinny zakończyć się w marcu przyszłego roku i będą kosztowały 5,5 mln zł – wylicza Maciej Krzonkalla, zastępca dyrektora ZIM.

Dobra wiadomość dla odwiedzających Zajeżdźnię jest taka, że wystawa główna „Wrocław 1945–2016” przez cały czas trwania prac będzie czynna. Niedogodności nie da się uniknąć całkowicie – przez pewien czas będzie utrudniony dostęp do parkingu, a przejście przez plac będzie niemożliwe. Na czas remontu został przygotowany tymczasowy parking przy ul. Oporowskiej, a specjalne oznakowanie umożliwi dojście od ul. Grabiszyńskiej do hali wystawowej CH Zajeżdźnia.

Miejskie sprawy? Zobacz, gdzie zgłosić

Wrocław ma niemal 300 km kw. powierzchni i ponad 800 tys. mieszkańców. To ogromny obszar i liczba osób do zaopiekowania. Codziennie do Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta, Ekosystemu, Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego, Zarządu Zieleni Miejskiej czy Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji wpływają dziesiątki spraw. Podpowiadamy, co gdzie zgłosić.

Agata Zięba

Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta: ulice i ich naprawy

- ▶ dziura w jezdni, chodniku, drodze rowerowej
- ▶ uszkodzone: ławka, słupek, wiata
- ▶ zepsuta latarnia
- ▶ wytarte pasy na przejściu dla pieszych
- ▶ uszkodzony lub obrócony znak drogowy
- ▶ awaria sygnalizacji świetlnej

Dyżurny dyspozytor:

- 19 501, 71 376 00 22
(całodobowe zgłoszenia awarii)
- zgloszenia@zdium.wroc.pl

Biuro Obsługi Klienta:

- 71 376 07 34, 71 376 07 92
(pn., wt., czw., pt. w godz. 7.15–15.15, śr. do godz. 17)
- e-mail: zdium@zdium.wroc.pl

Biuro Rzeczy Znalezionych:

- 71 376 08 96
(pn.–pt. w godz. 8–14)

W ZDiUM załatwisz też: zajęcie jezdni lub chodnika na kontener na gruz, uzgodnienie budowy zjazdu na posesję, zakup abonamentu parkingowego, odszkodowanie za uszkodzenie pojazdu np. przez dziurę w jezdni: www.wro.news/ZDiUM-procedury.

Ekosystem: porządek w mieście

- ▶ przepełniony kontener na odpady lub jego brak
- ▶ nieterminowy odbiór śmieci
- ▶ uszkodzony lub brudny kosz na przystanku
- ▶ dzikie wysypisko lub miejsce do posprzątania
- ▶ sprzątanie lub odśnieżenie ulicy

Interaktywne Centrum Mieszkańca:

- kontakt.ekosystem.wroc.pl/dla-mieszkanca
- Infolinia: 71 758 69 11 (pn.–pt. w godz. 7.30–15.30)
- Harmonogram odbioru odpadów: ekosystem.wroc.pl

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji: awarie, kranówka, wodomierze

- ▶ brak zimnej wody w kranie
- ▶ wyciek wody na ulicy
- ▶ wylewająca studzienka
- ▶ wymiana wodomierza
- ▶ uzgodnienie podłączenia do kanalizacji

UWAGA! MPWiK dostarcza tylko zimną wodę. Brak ciepłej wody należy zgłosić do zarządcy budynku. Mieszkańcy lokali należących do gminy mogą to sprawdzić tu: www.wro.news/znajdz-zarzadce.

Pogotowie wodno-kanalizacyjne:

- 994 (czynne całą dobę)

Centrum Obsługi Klienta:

- 71 340 96 55 (pn., wt., czw., pt. w godz. 8–15, śr. do 17)
- bok@mpwik.wroc.pl

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne: autobusy i tramwaje

- ▶ brak tramwaju lub autobusu
- ▶ reklamacja dotycząca mandatu
- ▶ pochwała lub skarga nt. kierowcy pojazdu
- ▶ pytanie o prawo do ulgi

Biuro Obsługi Pasażera:

- 71 308 50 30 (pn.–pt. w godz. 7–21), bop@mpk.wroc.pl

Biuro Rzeczy Znalezionych:

- 71 308 50 36, 798 085 431

Zarząd Zieleni Miejskiej: utrzymanie zieleni i imprezy w parku

- ▶ złamane drzewo lub gałąź
- ▶ zdewastowany zieleniec
- ▶ wytyczenie ścieżki w parku
- ▶ ustawienie ławki w parku

Sekretariat:

- 71 323 50 00 (pn.–pt. w godz. 7.30–15.30)
- sekretariat@zzm.wroc.pl

Wymienione spółki mogą zająć się zgłaszanymi sprawami tylko na terenie, który jest własnością miasta.

Śmieci? Szczury? Porządek to wspólna sprawa

Jak wygląda w tej chwili odbiór odpadów w mieście, skoro czekamy na rozstrzygnięcie przetargu? Czy czekają nas podwyżki opłat za wywóz? I dlaczego my także musimy się edukować w „kwestiach śmieciowych”? W rozmowie z wroclaw.pl wyjaśnia prezes Ekosystemu Paweł Karpiński.

Dlaczego tyle czasu trwa rozstrzygnięcie przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów? Ogłosiliście go pół roku temu.

To największy miejski przetarg i dziś jeszcze nie podam terminu jego zakończenia. Od zainteresowanych udziałem w przetargu dostaliśmy 250 pytań dotyczących specyfikacji zamówienia. Następnie złożyli oni kilkadziesiąt odwołań do Krajowej Izby Odwoławczej. Ponadto na rozstrzygnięcie czekają skargi do sądu gospodarczego, złożone i przez wykonawców, i przez Ekosystem. Stawka jest naprawdę wysoka, na stole leżą poważne pieniądze, a my musimy zabezpieczyć interes miasta i jego mieszkańców.

Muszę też nakreślić pewne tło: poprzedni przetarg, w 2023 roku, był w czasach, gdy obowiązkowo unijnym było osiągnięcie 35 proc. recyklingu odpadów komunalnych. Dziś obowiązuje 55 proc. W 2026 wymogiem będzie już 56 proc.

Paweł Karpiński

Jak wygląda teraz odbiór śmieci?

Dopóki nie rozstrzygniemy przetargu, odbiór odpadów jest prowadzony na mocy umów zawieranych z tzw. wolnej ręki. Teraz te umowy są droższe o 14 proc. w porównaniu do tych z 2023 roku. Te wyższe opłaty pokrywa budżet miasta, bo inflacja w tym czasie wyniosła 21 proc. Odbiór odpadów odbywa się z niezmienną częstotliwością. SZOP-y i SZOT-y jeżdżą bez zmian. Prowadzimy zgodnie z harmonogramem zbiórkę gabarytów. Opłata za wywóz także pozostaje taka sama. Z punktu widzenia wrocławianina nie ma

Jak segregować śmieci i dlaczego to ważne powinny wiedzieć już dzieci, piknik ekologiczny 05.10.2025

różnicy, gdy obowiązywał przetarg i teraz, gdy płacimy „z wolnej ręki”.

A jakość świadczonych usług?

We Wrocławiu jest ponad 40 tys. miejsc gromadzenia odpadów i 250 tys. pojemników na poszczególne frakcje. Przy takiej skali zawsze się coś zdarzy i pracujemy nad tym z wykonawcami, reagując na zgłoszenia mieszkańców.

Przy czym trzeba uczciwie powiedzieć, że za to, jak jest lub nie jest posprzątane wokół pojemnika czy wiaty odpowiada zarządca nieruchomości – to np. spółdzielnia mieszkaniowa czy wspólnota albo zatrudniona firma sprzątająca. Warto więc w pierwszej kolejności im zgłosić, że wokół wiaty jest nieporządek. Jeśli to nie przynosi skutku – można wezwać Straż Miejską, która nałoży mandat. Warto też dopingować sąsiadów do tego, by zachowywali porządek wokół śmietników, by nie wyrzucali jedzenia obok kubłów, bo to pożywka dla gryzoni czy brudzących ptaków.

Czasem dostajemy pytanie: Dlaczego od tygodnia nikt nie zabrał starej wersalki stojącej przy śmietniku? Tu procedura jest taka: jeśli musisz coś wyrzucić na „już” – powinieneś to samodzielnie zawieźć do PSZOK-a. Jeśli chcesz skorzystać z miejskiego darmowego kontenera – sprawdź na stronie internetowej Ekosystemu albo zapytaj zarządcę, kiedy go podstawimy w twojej okolicy. Śmieciarzki do wywozu szkła, plastiku czy zmieszanych nie są w stanie zabrać starej wersalki, one tylko opróżniają kubły. Na stronie albo na naszej infolinii można zasięgnąć informacji, jakie są harmonogramy wywozu gabarytów, ale też dowiedzieć się o inne usługi np. PSZOK i SZOT.

Czy będą podwyżki opłat za odbiór odpadów?

Tego dowiemy się po rozstrzygnięciu przetargu. Obecnie opłata wynosi 41,24 zł za każdą osobę w gospodarstwie domowym. Jest to stawka obowiązująca od lutego 2023 roku. Ta kwota wynikać będzie z cen zaproponowanych przez wykonawców. Przypominam, że magistrat czy Ekosystem nie zarabiają na wywozie śmieci. Prawo tego zabrania! 100 proc. opłat mieszkańców pójdzie na utrzymanie systemu odbioru odpadów, a nasza praca przy przetargu polega na tym, by zaproponowane opłaty przez wykonawców były jak najniższe.

To co mogłoby obniżyć ceny?

Odpowiedzią bywa sposób wykorzystywania odpadów: odpowiednio przetworzone, mogą dawać ciepło nie zanieczyszczając atmosfery. Obserwujemy inne miasta – Gdańsk, Olsztyn czy Kraków – wszędzie tam ceny są niższe, bo miasta i mieszkańcy zgodzili się na to, a nawet postulowali, by w ich mieście powstały spalarnie. We Wrocławiu nie ma zgody mieszkańców, by taka instalacja została zbudowana. Dlatego też miejski dokument strategiczny, czyli obecne Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, jej przewiduje.

Co można zrobić, by w mieście było czystiej?

Mówiłem już o sytuacjach z gabarytami i czystością wiat, ale są też inne wątki. Dostajemy np. sygnały od operatorów śmieciarek, że nie mogą dojechać do jakiejś wiaty, bo przejazd zastawiony jest samochodami osobowymi. Bardzo prosimy, by np. zwrócić uwagę przyjeżdżnym studentom, że miejsce, w którym zostawili swoje auto, nie jest parkingiem, bo śmieciarka nie opróżni kubłów. Regularnie prosimy też zarządców nieruchomości, by dbali o to, aby śmieciarzki mogły dojechać lub by kubły były wystawione do opróżniania w dostępnym miejscu.

MIESZKANIEC

- ▶ segreguje odpady i wrzuca je do odpowiednich pojemników

ZARZĄDCA LUB WŁAŚCICIEL NIERUCHOMOŚCI

- ▶ przygotowuje miejsce gromadzenia odpadów i utrzymuje je w porządku (do 1,5 m)
- ▶ zamawia kontenery na gabaryty i odpady zielone

FIRMA ODBIERAJĄCA ODPADY

- ▶ wywozi odpady zgodnie z harmonogramem
- ▶ myje pojemniki i dba o ich stan techniczny

EKOSYSTEM

- ▶ organizuje przetargi na odbiór odpadów
- ▶ nadzoruje pracę firm odbierających
- ▶ przyjmuje zgłoszenia o nieprawidłowościach
- ▶ prowadzi PSZOK-i
- ▶ edukuje

ekosystem

Biuro Obsługi Klienta

ul. Kazimierza
Michalczyka 23

(pn.-pt. 7.30 – 15.30)

Infolinia: 71 75 86 911

www.ekosystem.wroc.pl

Aż 3 miliardy złotych na edukację. Co powstaje?

Niemal 96 tys. uczniów i przedszkolaków oraz ponad 12,5 tys. nauczycieli rozpoczęło we wrześniu nowy rok szkolny. Miasto konsekwentnie inwestuje w edukację – to aż 3 mld zł w budżecie – oraz remonty w placówkach, aby zapewnić jeszcze lepsze warunki do nauki dzieciom i pracy ich opiekunom i nauczycielom.

Redakcja

Wrocław traktuje edukację priorytetowo: przeznaczają na nią ponad 30 proc. całkowitego budżetu miasta. W tym roku szkolnym do przedszkoli ruszyło 13,5 tys. dzieci, a do szkół 49,2 tys. uczniów podstawówek i 33 tys. uczniów szkół ponadpodstawowych. W publicznych żłobkach, które są teraz bezpłatne, wciąż czekają 742 wolne miejsca.

Wielkie szykowanie

Gdy dzieci odpoczywały, w szkołach, przedszkolach i żłobkach trwały intensywne prace. W roku szkolnym 2024/2025 miasto przeznaczyło na inwestycje i remonty w placówkach oświatowych łącznie około 290 mln zł, w tym:

- 10,7 mln zł na modernizację sanitariatów

Nowo otwarte w tym roku szkolnym przedszkole „Tilia”, pl. Piłsudskiego na Karłowicach-Różance

- 29 mln zł na nowe place zabaw i infrastrukturę sportową
- 11,6 mln zł na modernizację instalacji elektrycznych
- 24 mln zł na poprawę dostępności dla osób z niepełnośprawnymi
- 20 mln zł na dostosowania pożarowe
- 47,5 mln zł na działania ekologiczne i energooszczędne.

Niektórych prac nie da się zakończyć podczas 2-miesięcznych wakacji. Nadal trwa:

- budowa 8-oddziałowego przedszkola przy ul. Rogowskiej (15,4 mln zł)
- rozbudowa SP nr 6 przy ul. Gorlickiej (24,6 mln zł)
- budowa zespołu szkolno-przedszkolnego przy ul. Zwycięskiej – dla 1200 dzieci (86,8 mln zł).

Nowe otwarcia

We wrześniu otwarte zostało także nowe publiczne przedszkole „Tilia” dla 125 maluchów. Placówka powstała na parterze zabytkowego budynku, w dawnej siedzibie Centrum Kultury Agora. Przedszkole prowadzi

Fundacja Ogólnopolski Operator Oświaty. Przykładem przedszkola publicznego prowadzonego przez tę fundację jest także „Logicus” przy ul. Raciborskiej na Księżu Małym. Pod koniec wakacji zakończył się tam remont.

Plany są szerokie

Na wrzesień 2026 r. planowane jest otwarcie zespołu szkolno-przedszkolnego przy ul. Zwycięskiej na osiedlu Krzyki-Partynice. Prace budowlane, wykonywane przez firmę Mirbud, idą zgodnie z harmonogramem. Kosztują około 90 mln zł, co sprawia, że ta placówka jest najdroższą tego typu inwestycją w historii Wrocławia.

Podobnej wielkości ZSP działają od niedawna:

- przy ul. Cynamonowej na Lipie Piotrowskiej – od września 2024 roku
- przy ul. Asfaltowej na Wojskich – od września 2023.

Nie tak duży, bo na 700 miejsc, będzie zespół szkolno-przedszkolny przy ul. Kamieńskiego na Karłowicach-Różance, którego budowę zapowiedziano. Inwestycję zrealizuje inwestor zewnętrzny w ścisłej współpracy z miastem. Jej otwarcie planowane jest na wrzesień 2028.

Zostań rodzicem zastępczym i daj dzieciom dom

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu cały czas poszukuje rodzin zastępczych do opieki nad dziećmi, które są lub będą musiały trafić do domów dziecka. Miejsc w placówkach brakuje, a dzieci z trudnymi doświadczeniami jest coraz więcej. Pomóż im, jeśli możesz.

Agata Zięba

Rodzicielstwo zastępcze jest często mylone z adopcją. Ich wspólnym mianownikiem jest opieka nad dzieckiem pozbawionym wsparcia rodziców biologicznych. **Adopcja** jest jednak stała – dziecko ma zmieniony akt urodzenia, nazwisko, a rodzic adopcyjny ma prawa rodzica biologicznego i tak jest traktowany. Natomiast **rodzicielstwo zastępcze** jest co do zasady tymczasowe – dzieci noszą swoje nazwiska, a prawa przysługujące opiekunom są zależne od decyzji sądu. Przysługują im także dodatkowe świadczenia finansowe, a nawet pensja, jeśli tworzą rodzinę za-

wodową. Decyzją Rady Miejskiej Wrocławia rodziny zastępcze otrzymają teraz podwyżki wynagrodzeń. Wcześniej wynosiły one pomiędzy 4,5 tys. zł a 6,5 tys. zł. Teraz kwoty wzrosną i będą wynosić od 7 do 13 tys. zł.

Decyzja Rady Miejskiej Wrocławia jest przełomowa. – To szansa na lepsze warunki i większe poczucie bezpieczeństwa dla tych rodzin, które już mamy. Ale liczymy też, że podwyżka zachęci osoby, które jeszcze zastanawiają się, czy nie zostać rodzinami zastępczymi, ale obawiają się, czy poradzą sobie finansowo, jeżeli pod ich opieką będzie czwórka albo nawet ósemka dzieci – tłu-

maczy Anna Bytońska, rzeczniczka prasowa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu.

Obecnie we Wrocławiu działa 17 zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, które pod opieką mają ponad 60 dzieci, a 30 dzieci oczekuje na umieszczenie w pieczy. Wciąż jednak brakuje miejsc. – Byłoby wspaniale, gdyby rodzin zastępczych było co najmniej drugie tyle, ponieważ cały czas w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywa około 400 dzieci, a wśród nich około 100 poniżej 10. roku życia – podkreśla Bytońska.

Szczegóły tutaj: mops.wroclaw.pl/formy-pomocy/pieczna-zastepcza

Seniorze, zobacz, ile możesz! Oto specjalne programy

We Wrocławiu mieszka ponad 180 tys. seniorów, a miasto dba, by jego starsi mieszkańcy nie czuli się samotni i by mieli dostęp do takiego wsparcia, jakiego potrzebują. Imprezy kulturalne i sportowe, zniżki ze specjalną kartą, dowóz do przychodni czy programy zdrowotne. Sprawdźcie, z czego można skorzystać.

■ **Magdalena Talik**
Agata Grzelińska

W stolicy Dolnego Śląska działa 130 organizacji na rzecz seniorów, 90 Klubów Seniora i 10 Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Wrocław to miasto, które dba o swoich starszych mieszkańców.

Wrocławskie Centrum Seniora

Jest częścią Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego (WCRS). To miejsce, w którym osoby 60+ mogą spędzać czas na spotkaniach, wykładach, konferencjach czy kursach. To przede wszystkim punkt kontaktowy i informacyjny, gdzie seniorzy mogą dowiedzieć się o kierowanej do nich ofercie miasta i organizacji pozarządowych. Mogą tu brać udział w warsztatach lub trenować na zajęciach sportowych.

Punkt Informacyjny WCS, pl. Dominikański 6

- czynny: pon.-pt. od 9 do 15
- telefon: (71) 344 44 44.

Przestrzeń spotkań i emocji

To prawdziwa przestrzeń spotkań i inspiracji. Seniorzy mogą tu rozwijać talenty na warsztatach artystycznych, tanecznych, rekreacyjnych czy uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych. Dodatkowo mogą otrzymać bezpłatne wsparcie cyfrowe, prawne, psychologiczne i socjalne. Dzięki Instytutowi Trzeciej Generacji poznają między innymi kultury krajów anglo- i niemieckojęzycznych. Grupy senioralne znajdują w PTW przestrzeń do swoich działań i spotkań.

Przestrzeń Trzeciego Wieku – Strefa Kultury Wrocław, pl. Solidarności 1/3/5, punkt Informacyjny, pokój nr 318, III piętro

- czynny: pon. od 9 do 17; wt., czw., pt. od 9 do 15; śr. od 10 do 15. Ważne: codziennie od 12 do 12.30 jest przerwa
- telefon: 739 194 102 lub 739 194 072.

Ułatwienia i zniżki

Wrocławska Karta Seniora to nie tylko karta, lecz przepustka do aktywnego życia w mieście. Darmowe lub tańsze wejścia do teatrów,

kin, muzeów, domów kultury czy też na zajęcia sportowe i rekreacyjne – to tylko niektóre benefity, z jakich mogą skorzystać posiadacze Wrocławskiej Karty Seniora.

Zniżki i bezpłatne zajęcia dla posiadaczy karty oferuje ponad 150 partnerów – od kin, przez ośrodki sportowe, po gabinety zdrowia. W zależności od wieku można wyrobić kartę:

- **srebrną** – dla osób 60+
- **złotą** – dla osób 75+
- **szmaragdową** – dla osób 90+.

Niezbędne informacje oraz formularze potrzebne do wyrobienia Wrocławskiej Karty Seniora znajdziesz na stronie: www.seniorzy.wroclaw.pl/wroclawska-karta-seniora

Karta Seniora Aglomeracji Wrocławskiej działa podobnie. Przeznaczona jest dla osób 60+, mieszkających w gminach należących do Stowarzyszenia Aglomeracja Wrocławska. Mogą oni korzystać ze zniżek i darmowych ofert od partnerów programu. Dzięki zintegrowaniu obu programów seniorzy z Wrocławia ze swoją wrocławską kartą mogą udać się do sąsiednich gmin i tam skorzystać z ofert dla posiadaczy karty aglomeracyjnej. Nie trzeba wyrabiać oddzielnej karty.

Z kolei program **Taxi75+** można nazwać prywatnym kierowcą seniorów. Osoby w wieku 75+ mogą komfortowo, bezpiecznie i za darmo pojechać do lekarza lub urzędu. Uczestnik programu ma prawo do dwóch takich darmowych przejazdów w miesiącu. Aby zamówić kurs Taxi 75+, trzeba mieć ukończone 75 lat, Złotą Kartę Seniora.

- od pon. do pt. od 8 do 17
- telefon: 794 123 124.

Telepieka dla Mieszkańców Wrocławia to bezpłatny projekt miejski zdalnej opieki dla wrocławskich seniorów. Specjalne opaski z przyciskiem życia i centrale alarmowe łączą mieszkańców bezpośrednio z całodobowym Centrum Telepieki, gdzie dyżurują ratownicy medyczni i psycholodzy. Z programu mogą skorzystać seniorzy, którzy:

- są mieszkańcami Wrocławia
- są w wieku 60+
- mają Wrocławską Kartę Seniora
- mają Sieć Pomocową, czyli przynajmniej jedną osobę, która im pomaga
- posługują się językiem polskim w stopniu komunikatywnym
- mają telefon komórkowy lub stacjonarny.

Aby zgłosić się do programu, należy wypełnić formularz na stronie: www.wro.news/telepieka.

Rozrywka i wspólny czas

Miasto dba też o to, by seniorzy nie czuli się samotni, organizując wiele okazji do spotkań. Każdy może wybrać coś dla siebie z szerokiej oferty, w której są między innymi:

Kluby Seniora – 48 takich miejsc działa przy radach osiedla, a dodatkowe 43 prowadzone przez organizacje pozarządowe (adresy są we Wrocławskim Informatorze Senioralnym, zobacz poniżej).

Uniwersyte-ty Trzeciego Wieku – we Wrocławiu działa ich 10 przy uczelniach, takich jak: Uniwersyte-

ty Wrocławski, Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet Przyrodniczy, Akademia Wychowania Fizycznego, Uniwersytet Medyczny, Akademia Wojsk Lądowych, Politechnika Wrocławska, Dolnośląska Szkoła Wyższa i Papieski Wydział Teologiczny (adresy we Wrocławskim Informatorze Senioralnym).

Wrocławskie Filmowe Centrum Seniora – spotkania z aktorami, warsztaty, przedstawienia. Adres: kino DCF, ul. Piłsudskiego 64a.

Klub Rozwoju Cyfrowego – pomoc w poznawaniu cyfrowego świata, w obsłudze sprzętu, korzystaniu z usług cyfrowych, szkołę też z bezpiecznych zachowań w Internecie. Działa przy WCRS.

Centra Aktywności Lokalnej – działają na osiedlach, w ofercie mają różne zajęcia i wydarzenia dla seniorów (adresy we Wrocławskim Informatorze Senioralnym).

Wrocławski Trener Senioralny – w ramach programu organizowane są zajęcia sportowe dla seniorów,

np. gimnastyka w plenerze i nordic walking. Harmonogram zajęć na: www.trener-osiedlowy.pl.

Wrocławskie Dni Seniora – coroczne wydarzenie organizowane przez WCRS, które ma na celu integrację społeczności seniorów, promocję aktywnego stylu życia osób starszych. Tegoroczne Dni Seniora potrwać do 24.10. Szczegółowy program na: www.wro.news/dni-seniora-2025.

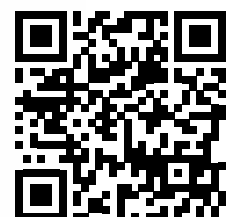
Pakiet przydatnych informacji

Wrocławski Niezbędnik Senioralny to praktyczny pakiet materiałów, który podpowiada, jak nie zamknąć się w czterech ścianach, ale być seniorem aktywnym. Niebędnik zawiera akcesoria przydatne podczas aktywnego spędzania wolnego czasu (plecak miejski, torbę na zakupy, etui na okulary) oraz broszurę **Wrocławski Spacerownik Senioralny** – przewodnik po Wrocławiu napisany specjalnie z myślą o seniorach. Niebędnik można bezpłatnie odebrać w jednym z dwóch punktów:

- WCRS Wrocławskie Centrum Seniora – pl. Dominikański 6, pok. 28 (parter, wejście od podwórka)
- Przestrzeń Trzeciego Wieku WCRS – pl. Solidarności 1/3/5, pok. 318 (III p.), tel. 739 194 102, 739 194 072.

Wrocławski Niezbędnik Senioralny czyli źródło przydatnych informacji o instytucjach, programach i miejscach dla seniorów, można pobrać w wersji elektronicznej.

➤ **Więcej niezbędnych informacji zawiera Wrocławski Informator Senioralny, który można pobrać skanując QR kod**

Pani Halina, seniorka z Wrocławia, już korzysta z Wrocławskiego Spacerownika Senioralnego

TOMASZ HOŁOD

Wystawa asamblaży prof. Kaniowskiego

Centrum Historii Zajezdnia zaprasza na wystawę asamblaży „Reportaż ze zniewolonego kraju. Oblicza polskiego socjalizmu” prof. Wojciecha Kaniowskiego, grafika, pracownika ASP. CH Zajezdnia, ul. Grabiszyńska 184, wystawa dostępna jest do 2 listopada. Wstęp wolny.

Morskie opowieści na Festiwalu Dyni 12.10

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego zaprasza na XXII Dolnośląski Festiwal Dyni, którego motywem przewodnim są „Morskie Opowieści”. W programie kiermasz i konkurs na największą dynię. Zarezerwuj sobie niedzielę, 12.10 od godz. 10. Bilet: normalny – 30 zł, ulgowy – 20 zł.

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**

Straż Miejska: **986**

Centrum Powiadamiania Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601 100 100**

Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)

Pogotowie energetyczne: **991**

Pogotowie gazowe: **992**

Pogotowie ciepłownicze: **993**

Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Ważne telefony

Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77** (pn.-pt. 8-18)

Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo)

Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8-15, śr. 8-17)

Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 30 85 030** (pn.-pt. 7-21)

Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionych: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8-14, śr. 8.30-16)

Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Taxi Senior: **794 123 124**

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7-14)

Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo)

Zgłoś niebezpiecznego psa lub kota: **986** (24h)

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)

Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

Punkt Informacyjno-Kontaktowy Anonimowych Alkoholików: **71 321 21 24, 801 033 242**

Telefon informacyjny grup rodzinnych Al-Anon: **572 945 199**

WROMIGRANT

Punkt informacji dla migrantów i uchodźców (WCRS): **71 772 49 50, 538 579 555** (pn.-pt. 9-17)
Przejście Dialogu, ul. Świdnicka 19
(konsultacje osobiste pn.-sb. 12-16)

Czego nie widać, zobacz w Teatrze Polskim 31.10

Komedia „Czego nie widać” w reż. Marcina Sławińskiego to przebój o perypetiach prowincjonalnego zespołu teatralnego, który przygotowuje się do premiery spektaklu pt. „Co widać”. Sztuka będzie wystawiona na Scenie Kameralnej w pt. 31.10 o godz. 19. Bilety od 70 zł na: teatrpolanski.wroc.pl.

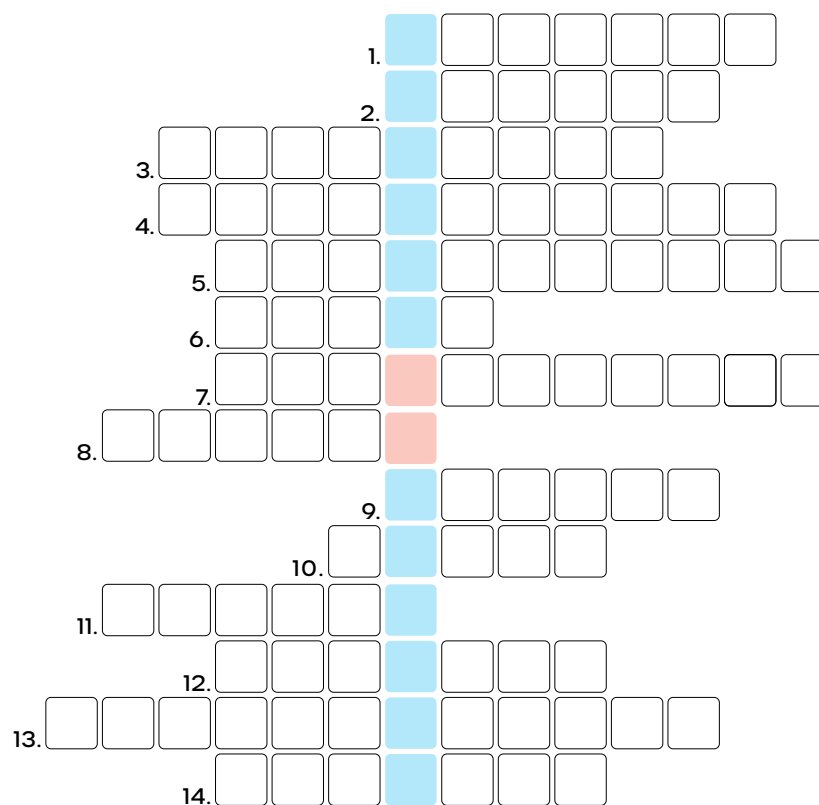
Po rękodzieło na Targi Rzeczy Wyjątkowych

To będzie prawdziwe święto polskiego rękodzieła. Blisko 200 wystawców zaprezentuje swoje produkty na Targach Rzeczy Wyjątkowych JWSR w Hali Stulecia w weekend 15.11 w godz. 11-19 i 16.11 w godz. 11-18. Bilety w cenie 11 zł. Więcej informacji na: www.FB.com/trwjwsr.

KRZYŻÓWKA NUMERU 249

- Świdnicka we Wrocławiu.
- Najstarsza część Wrocławia, inaczej wyspa.
- Fontanna przed budynkiem uniwersytetu, autorstwa Hugona Lederera.
- Park z Pergolą i Ogrodem Japońskim.
- Najmniejsi mieszkańcy Wrocławia w szpiczastych czapczkach.
- Przydomek Henryka III, księcia wrocławskiego.
- Najsłynniejszy wrocławski most, wiszący na stalowych linach.
- Postawiono ją na Wystawę Ziem Odzyskanych i została do dziś.
- Narodowe albo Sztuki Mieszczańskiej.
- Imię Włostowica.
- Dawna nazwa Hali Stulecia.
- Tak przed wojną nazywał się Wrocław.
- Teatr Jerzego Grotowskiego.
- Willa, w której podpisano kapitulację twierdzy Wrocław w 1945 r.

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy operatora.

W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź. W tym numerze będzie to **249.HASŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki). Na odpowiedzi

czekamy do **15.10** do **godz. 20**. Trzech zwycięzców wylosujemy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do **22.10**. Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z nr. tel. **71 776 71 00**.

UWAGA! Wg regulaminu wygrywa ten, kto wyśle SMS-a jako pierwszy, przedostatni lub ostatni.

W tym wydaniu do zdobycia: bluza z herbem Wrocławia, workoplecak i kubek. Zwycięzcami w numerze 247 (hasło: Nasza aglomeracja) zostali: p. Anna (bluza), p. Aleksandra (workoplecak) i p. Mirosław (kubek). Gratulujemy!

➤ **Regulamin i RODO**
www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

➤ Napisz do nas!

REDAKCJA

pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna
Anna Aleksandrowicz

Redaktor wydania
Agata Zięba

DRUK

AGORA
ul. Daniszewska 27
03-230 Warszawa

WYDAWCA
Gmina Wrocław